

A kínai nacionalizmus Felemelkedik?

Alastair Iain Johnston

Pekingi bizonyítékok

A "növekvő

nacionalizmus" az 1990-es évek eleje óta a kínai gazdasági hatalom fejlődésének egyik fő mémje. A "növekvő" valóban az egyik leggyakrabban használt jelző, amelyet az elemzők a "kínai nacionalizmus" kifejezés módosítására használnak. Ez a mém a világ minden tájáról származó médiában gyakori, amint azt a LexisNexis keresése is tanúsítja.¹ Megjelenik az agytrösztk elemzéseiben,² az amerikai külügyminisztérium nyilatkozataiban, az amerikai kongresszus tagjainak kommentárjaiban és más kormányzati elemzésekben.³ A mémre való legkorábbi hivatkozások közül néhány azután jelent meg, hogy a kínai vezetők a Tienanmen utáni időszakban elindították a Hazafias Nevelési Kampányt (PEC), amelynek célja az volt, hogy beoltják a kínai fiatalokat az állítólagos nyugati ideológiai "békés fejlődés" stratégiája ellen.⁴ Ha valaki rákeres a Google Scholarban a "növekvő kínai nacionalizmus" kifejezésre, azt találja, hogy a kínai politikával és külpolitikával foglalkozó kutatók nagy része használta a kifejezést. Röviden, a

Alastair Iain Johnston a Harvard Egyetem James Albert Noe és Linda Noe Laine professzora a Kína a világügyekben témakörben.

A szerző köszönetet mond Bjorn Jerdennek, Brian Rathbunnak, Wang Yuhua-nak, Jessica Weissnek, George Yinnek és a névtelen bírálóknak a hasznos megjegyzésekért és kritikáikért.

1. Az "emelkedő" szó mellett a LexisNexisben a "Kína" szóra a "nacionalizmus" tíz szaván belül található találatokat vizsgálva hasonló, de ritkábban használt kvázi szinonimákat találunk, mint például az "izmos", "agresszív", "növekvő", "felkorbácsolt", "felfokozott", "feltámadó", "emelkedő áradat", "fellángoló", "magas", "bővülő", "neo-", "lelkes" és "növekvő".

2. Lásd Clive Schoeld és Ian Story, *The South China Sea Dispute: Increasing Stakes and Rising Tensions* (Washington, D.C.: Jamestown Foundation 2009), 3. o.; Michael Schiffer és Gary Schmitt, "Keeping Tabs on China's Rise" (Muscatine, Iowa: Stanley Foundation, May 2007), www.stanleyfoundation.org/publications/other/SchifferSchmitt07.pdf; Francis Fukuyama "Re-envisioning Asia," *Foreign Affairs*, Vol. 84, No. 1 (January/February 2005), <http://www.cfr.org/asia-and-pacific/re-envisioning-asia/p7927>; Yun Sun, "Chinese Public Opinion: Shaping China's Foreign Policy, or Shaped by It?" (A kínai közvélemény véleménye: Kína külpolitikájának alakítása vagy alakítása?) (Washington, D.C.: Brookings Institution, 2011 december), <http://www.brookings.edu/research/opinions/2011/12/13-china-public-opinion-sun>; és Bruce Klingner, "Asia's Big Fear: Is America Emboldening China and North Korea?" (Washington, D.C.: Heritage Foundation, 2014. július 17.), <http://www.heritage.org/research/commentary/2014/7/asias-big-fear-is-america-emboldening-china-and-north-korea>.

3. "Országjelentések az emberi jogi gyakorlatról: Washington, D.C.: U.S. Department of State, 2000. február 23.), <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/1999/284.htm>. Lásd még Hillary Clinton külügyminiszter megjegyzéseit a "magabiztos kínai nacionalizmus új vonulatáról". Clinton, "Inaugural Richard C. Holbrooke Lecture on a Broad Vision of U.S.-China Relations in the 21st Century" (Washington, D.C.: U.S. Department of State, 2011), <http://www.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2011/01/154653.htm>. Lásd még Dianne Feinstein, "The Content of United States Engagement with China", 1998. április 22., 105th Cong., 2nd sess., *Congressional Record* online, <https://www.congress.gov/congressional-record/1998/04/22/senate-section/article/S3461-2>.

4. Lásd például Thomas L. Friedman, "China's Nationalist Tide", *New York Times*, 1996. március 13.

sok, ha nem is a legtöbb nem-kínai és számos kínai megfigyelő nagyrészt természetesnek veszi, hogy a nacionalizmus Kínában legalább az 1990-es évek eleje óta erősödik. Tekintettel ennek az empirikus állításnak az állandóságára, elgondolkodhatunk azon, hogy milyen magasra vagy szélsőségesre emelkedhet a nacionalizmus Kínában.

Bár a kommentárban kevés szó esik az "emelkedő" kifejezésről, úgy tűnik, hogy az intenzívebben érezhető, szélsőségesebb, a társadalmat jobban átható, a vezetők számára kiemelkedőbb, a politikára nagyobb hatást gyakorló jelzőket jelenti. E cikk céljaira a növekvő nacionalizmusra összpontosítok, amely az átlagpolgárok által kifejezett nacionalizmus intenzitására vagy mértékére vonatkozik. Nem foglalkozom azzal a kérdéssel, hogy a kínai vezetők érzékenyebbek-e a nacionalizmusra (sőt, lehet, hogy még akkor is érzékenyebbek a nacionalizmusra, ha annak intenzitása vagy mértéke csökken). Azt a kérdést sem vizsgálom meg részletesen, hogy Kína vezetői az idők során intenzívebben támogatták-e a nacionalizmust. Általánosságban elmondható, hogy a növekvő nacionalizmusról szóló diskurzus, különösen a médiában és a szakértők körében, inkább a népi nacionalizmus intenzitására utal, és kevésbé annak a politikára gyakorolt hatására.

A növekvő nacionalizmus még az egyik eleme az "újonnan asz- szertív Kína" narratívájának, amely Kína tengeri térségben folytatott kényszerítő diplomáciájától kezdve egészen addig az állításig terjed, hogy az elégedetlen Kína kihívást jelent az USA által uralt, szabadelvű nemzetközi rend ellen.⁵ A növekvő nacionalizmus ebben a narratívában a kínai vezetést feszegeti, és segít megmagyarázni annak militánsabb reálpolitikai vagy nem együttműködő magatartását, valamint Kína proaktívabb kihívásait a nemzetközi "játékszabályokkal" szemben.⁶ Ezen túlmenően a növekvő népi nacionalizmus számos amerikai kormányzati tisztségviselőt arra készítetett, hogy aggódjon amiatt, hogy a kínai vezetés elterelő konfliktusba kezd, amikor Kína gazdasági növekedése lelassul.⁷ Így a

5. Egy előzetes kísérletet annak felmérésére, hogy létezik-e olyan hegemon liberális világrend, amelyet Kína meg akar támadni, lásd Alastair Iain Johnston, "China and International Order: Which China? Which Order?" címmel a "Negotiating the Future: Visions of Global Order," German Institute of Global and Area Studies, Hamburg, Németország, 2015. december 3-4., Németország. Lásd még Richard Fontaine és Mira Rapp-Hooper, "How China Sees World Order", *National Interest*, 2016. április 20., <http://nationalinterest.org/feature/how-china-sees-world-order-15846>.

6. Lásd Robert D. Kaplan, "Eurázsia eljövendő anarchiája: The Risks of Chinese and Russian Weakness," *Foreign Affairs*, Vol. 95, No. 2 (March/April 2016), <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2016-02-15/eurasias-coming-anarchy>; Jian Zhang, "China's Growing Assertiveness in the South China Sea: A Strategic Shift?" in Leszek Buszynski és Christopher Roberts (szerk.), *The South China Sea and Australia's Regional Security Environment*, National Security College Occasional Paper No. 5 (Acton: National Security College, Australia National University, September 2013), <http://nsc.anu.edu.au/documents/occasional-5.pdf>; Michael Yahuda, "China's New Assertiveness in the South China Sea," *Journal of Contemporary China*, Vol. 22, No. 81 (2013), pp. 446-459; Jiang Zong-qiang and Hu Xin, "China's Dilemma: Nationalism Could Hijack Policy Response," *Straits Times*, December 8, 2015, <http://www.straitstimes.com/opinion/chinas-dilemma-nationalism-could-hijack-policy-response>; és Sasa Petricic, "Forget the 'Farce' Bluster, China Received the Tribunal Ruling It

Dreaded," *CBC News*, 2016. július 12., <http://www.cbc.ca/news/world/south-china-sea-ruling-1.3675714>.

7. A szerző beszélgetései magas rangú amerikai katonai tisztviselőkkel, 2015. augusztus és 2016. április.

az erősödő nacionalizmus még fontos eleme a revizionista Kínáról szóló, még szélesebb körű narratívának.

Egy eredeti pekingi idősoros felmérési adatsor és a nacionalizmus számos, 1998-ig visszanyúló mutatója segítségével öt különböző tesztet végzek a kínai nacionalizmus erősödésére vonatkozó állítással kapcsolatban. Az elemzés azt mutatja, hogy a felmérésben részt vevők körében a nacionalizmus szintje nem emelkedett folyamatosan. Sőt, a legtöbb mutató a nacionalizmus szintjének csökkenését mutatja 2009 óta. Ráadásul a hagyományos vélekedéssel ellentétben az adatok nem mutatják, hogy a kínai fiatalok körében magasabb a nacionalizmus szintje, mint az idősebb generációkban. Valójában Kína idősebb generációi nacionalistábbak, mint a fiatalok. Ezek az eredmények - a reprezentativitásra vonatkozó fenntartások figyelembevételével - arra utalnak, hogy a növekvő népi nacionalizmus nem feltétlenül a kínai külpolitikát korlátozó kritikusan fontos változó.

A felmérés eredményei számos következménnyel járnak. Először is, azt sugallják, hogy Kína tengeri vitákban az elmúlt néhány évben folytatott kényszerítő diplomáciája valószínűleg nem a növekvő nacionalizmusra vezethető vissza. A valószínűbb magyarázatok között szerepel az energiahordozók keresése, a halászati jogok, a hadsereg és a tengeri jogérvényesítés szervezeti érdekei, a vezetők preferenciái, az elit nacionalizmusa, a többi tengeri igénylő fellépésére adott kínai reakciók, a kialakulóban lévő amerikai-kínai biztonsági dilemma és a növekvő haditengerészeti kapacitások. Másodsorban, az eredmények azt sugallják, hogy a növekvő népi nacionalizmus nem valószínű, hogy a kínai vezetőket a gazdasági lassulás miatt elterelő konfliktusokra sarkallja.⁸ A kínai nacionalizmus szintje számos mérőszám alapján 2009 óta stagnál vagy csökken, még akkor is, ha az éves gazdasági növekedési ráták némileg csökkentek. Végezetül az eredmények hangsúlyozzák, hogy a kínai külpolitika elemzésének tudatosabb önkritikát kell gyakorolnia a médiában, a szakértői körökben és a tudományos körökben keringő feltételezésekkel, hagyományos bölcsességekkel és mémekkel szemben. Azt is megerősítik, hogy ezek az elemek a digitális és a közösségi média korában gyorsan reprodukálódnak. Mivel az Egyesült Államokban a "revizionista Kína" mém, Kínában pedig a "Kína megfékezése" mém megjelenése az amerikai-kínai kapcsolatok stabilitását ~~ért~~ különösen fontos, hogy a tudósok alaposan, különböző adatokkal és módszerekkel vizsgálják meg a kialakulóban lévő hagyományos bölcsességeket és vírusos mémeket.

A cikk a növekvő kínai nacionalizmusról a tudományos szakirodalomban folyó vita áttekintésével kezdődik, és felveti, hogy az eddig hiányzó idő-

8. Új kutatások azt sugallják, hogy Kína a gazdaság állapotával kapcsolatos elit, és nem a tömegek elégedetlenségére reagálva irányított elterelő konfliktusokat folytat. A rezsim azonban igyekszik minimalizálni ezeket az akcióknak a destabilizáló hatását a többi állammal való kapcsolatokra. Lásd Erin Baggott, "Four Essays in Computational Approaches to Autocratic

Felerősödik a kínai nacionalizmus?
Politics", doktori disszertáció, Harvard Egyetem, 2016.

sorozatok adatai korlátozták a kínai nacionalizmus elemzői megértésének fejlődését. A következő szakasz bemutatja a Beijing Area Study felmérést, egy olyan adathalmazt, amely idősoros adatokat szolgáltat egy sor olyan kérdésre vonatkozóan, amelyek a nacionalizmus különböző összetevőit érintik. Ezután öt tesztet mutatok be a növekvő nacionalizmusra vonatkozóan, beleértve a nacionalizmussal kapcsolatos felmérési irodalomban szokásos kérdések eredményeit, az etnocentrista nézeteket és a más országokkal szembeni ellenségességet mérő kérdéseket. Az életkorra is kontrollálom a vizsgálatot, mivel a növekvő nacionalizmus mémjének egyik eleme az a meggyőződés, hogy a legszélsőségesebb nézetek a kínai fiatalok egészéből származnak. Azt tapasztalom, hogy a felmérésben részt vevők körében a kínai nacionalizmus az elmúlt másfél évtizedben nem növekedett folyamatosan, sőt, bizonyos mértékek szerint csökkent. Ezen túlmenően egyértelmű, hogy a fiatalabb válaszadók kevésbé nacionalisták, mint az idősebbek.

Viták az erősödő nacionalizmusról Kínában

Honnan tudjuk, hogy a kínai nacionalizmus erősödik-e? Részben azért tudjuk, mert a média ezt állítja. Amint azt a szociológia médiarendszer-függőség elmélete és a politikatudományban a média napirendjének meghatározásával foglalkozó irodalom is sugallja, a média az egyik fő információforrás a nemzetközi politikáról a nem szakmabeliek számára,⁹. Mégis, gyakran a "növekvő kínai nacionalizmust" említő tudósítások vagy elemzések nem sok, vagy egyáltalán nem szolgáltatnak szisztematikus bizonyítékot erre az állításra.¹⁰ Ha pedig mégis bizonyítékot szolgáltatnak, akkor azok többnyire anekdotikusak, és nem véletlenszerű interjúkon alapulnak, amelyeket kisszámú kínai diákkal, tudóssal vagy hivatalnokkal készítettek; nem véletlenszerűen válogatják ki a trendinek számító könyveket vagy videókat; nem véletlenszerűen válogatják össze az interneten található névtelen bejegyzéseket; vagy leggyakrabban a kínai fiatalok (viszonylag ritka) utcai tüntetéseiről szóló beszámolókon alapulnak. Néha azt állítják, hogy a növekvő nacionalizmus azért létezik, mert feltételezik - bár nem bizonyítják -, hogy a kormány olyan politikái, mint az 1990-es évek elején indított hazafias nevelési kampány, elérik a kívánt hatást. Sok ilyen elemzés a függő változót választja ki, azaz csak azokat a bizonyítékokat vizsgálja, amelyek alátámasztják a növekvő nacionalizmus mémjét. Valószínű, hogy minden ilyen megfigyelésre találhatunk ellenpéldákat.¹¹ Amennyire én tudom,

9. A formatív megállapításokat lásd: S.J. Ball-Rokeach és M.L. De'eur, "A Dependency Model of Mass Media Effects", *Communication Research*, Vol. 3, No. 1 (January 1976), pp. 3-21; és Maxwell.

E. McCombs és Donald L. Shaw, "The Agenda Setting Function of Mass-Media, *Public Opinion Quarterly*, Vol. 36, No. 2 (Summer 1972), pp. 1761-187.

10. Az alábbiakban főként a LexisNexis 1996-tól 2016 szeptemberéig terjedő időszakban a huszonnyolc olyan hírmédiacikk és véleménycikk elemzésén alapulunk, amelyek a "kínai nacionalizmusra" mint "felemelkedőre" hivatkoznak.

11. A tudományos szakirodalom nagy része, amely kritikátlanul hivatkozik a "növekvő" népi nacionalizmusra, szintén

egyetlen tudós, agytröszt elemzője vagy újságíró sem próbálta meghatározni az anekdoták egyik csoportjának relatív fontosságát vagy súlyát a másikkal képest.

Ez nem jelenti azt, hogy a kínai nacionalizmusról szóló szakirodalom gyenge minőségű lenne. A kínai nacionalizmussal foglalkozó legtöbb tudós teljes mértékben megérti a modern kínai nacionalizmus összetett tartalmát és fejlődését. Elég csak Vanessa Fong átgondolt antropológiai munkájára gondolni, amely feltárta a kínai modernizáció ügye iránti - bár kritikus - lojalitásban megnyilvánuló ifjúsági nacionalizmust;¹² vagy William Callahan gondos feltárása a megaláztatás emlékeinek történeti fejlődéséről és társadalmi konstrukciójáról;¹³ vagy Tang Wenfang és Benjamin Darr innovatív összehasonlítása a nacionalizmus szintjéről Kínában és más országokban;¹⁴ vagy Brian Rathbun szigorú megkülönböztetése a hazafiság és a nacionalizmus között;¹⁵ vagy Peter Gries kreatív elemzése a levelekről az 1999-es U.S.A.-ban történt események nyomán. Kína belgrádi nagykövetségének amerikai bombázása ellen írt levelek alapos elemzése, hogy felmérje a fiatalok nacionalizmusának valódi érzelmi tartalmát;¹⁶ vagy James Leibold gondos diskurzuselemzése a kínai fiatalok egy része körében újraéledő Han-sovinizmusról.¹⁷ Aztán ott van James Reilly és Jessica Chen Weiss, akik élen járnak annak megértésében, hogy a nacionalizmus milyen körülmények között befolyásolhatja a külpolitikát.¹⁸ Ők elsősorban a nacionalista tüntetéseken részt vevő kisebbségre összpontosítanak, nem pedig a népi nacionalizmus önmagában vett széleskörű tendenciáira. De bármennyire is jó ez és más munkák a kínai nacionalizmus finomságainak feltárásában, nagy részük vagy elfogadja a növekvő nacionalizmus mémjét, vagy nem vizsgálja a jelenséget időben.

nem szisztematikusan gyűjtött bizonyítékokra támaszkodik. Lásd Li Liqing, "China's Rising Nationalism and Its Forefront: *China Report*, 51. évfolyam, 4. szám (2015. november), 311-326. o.

12. Vanessa Fong, "Filial Nationalism among Chinese Teenagers with Global Identities," *American Ethnologist*, Vol. 31, No. 4 (November 2004), pp. 631-648.

13. William A. Callahan, "Történelem, identitás és biztonság: *Critical Asian Studies*, Vol. 38, No. 2 (2006), 179-208. o., "Producing and Consuming Nationalism in China", *Critical Asian Studies*, Vol. 38, No. 2 (2006).

14. Tang Wenfang és Benjamin Darr, "A kínai nacionalizmus és annak politikai és társadalmi eredete".

Journal of Contemporary China, Vol. 21, No. 77 (2012), pp. 811-826.

15. Brian C. Rathbun, "A kínaiak hozzáállása az amerikaiakhoz és önmagukhoz: In: Alastair Iain Johnston és Shen Mingming (szerk.), *Perception and Misperception in American and Chinese Views of the Other* (Washington, D.C.: Carnegie Endowment for International Peace, 2015), 9-21. o.).

16. Peter Hayes Gries, "A düh könnyei: a kínai nacionalizmus és a belgrádi nagykövetség elleni bombázás",

China Journal, 2001. július, 25-43. o.

17. James Leibold, "Több mint kategória: *China Quarterly*, 2010. szeptember, 539-559. o., "Han Supremacism on the Chinese Internet".

18. Lásd James Reilly, *Erős társadalom, okos állam: The Rise of Public Opinion in China's Japan Policy* (New York: Columbia University Press, 2012); Jessica Chen Weiss, *Powerful Patriots: Nationalist Pro-test in China's Foreign Relations* (Oxford: Oxford University Press, 2014); Hao Yufan és Lin Su, szerkesztők, *Zhongguo waijiao juece: kaifang yu duoyuande shehui yinsu fenxi* [Chinese foreign policy making: Társadalmi erők a kínai külpolitika alakításában]. (Peking: Kínai Társadalomtudományi

Felerősödik a kínai nacionalizmus?

Akadémia, 2007); és Wang Jun "Wangluo minzuzhuyi yu Zhongguo waijiao". [Az internetes nacionalizmus és Kína diplomáciája] (Peking: Kínai Társadalomtudományi Akadémia, 2011).

Nem én vagyok az első, aki felteszi a kérdést, hogy a kínai nacionalizmus valóban erősödik-e. Számos szkeptikusa van a növekvő nacionalizmus mémjének. Zhu Tianbiao például azzal érvel, hogy a kínai nacionalizmus célja a nemzeti függetlenség és a területi szuverenitás. Ez a különböző kínai kormányok és vezetők számára az idők során régóta fennálló cél volt, és kevés bizonyíték van arra, hogy ez a cél nagymértékben változna.¹⁹ Jia Qingguo szerint a növekvő nacionalizmusról vagy az elszabadult nacionalizmusról szóló mémek történelmietlenek és empirikusan problematikusak, és elterelik a figyelmet a kínai külpolitika külső vagy belső mozgatórugóiról.²⁰ Yu Zhiyuan és Zhao Dingxin az 1999-es pekingi amerikai nagykövetség előtti tüntetéseken résztvevők körében végzett felmérések és interjúk segítségével megvizsgálja, hogy a tüntetők miért vettek részt a kortárs ifjúsági nacionalizmus eme ikonikus megnyilvánulásában. Megállapítják, hogy a nacionalizmus és az USA-ellenesség közel sem volt olyan erős, mint más motivációk, például a különálló esemény miatti düh, a kortársak nyomása, és sokak számára a politikai színházban való részvétel izgalmas lehetősége.²¹ Allen Carlson szkeptícizmusa nyersen empirikus: "[D]ehelyett (vagy talán éppen azért), hogy a kínai nacionalizmus fellendüléséről szóló, ebből eredő konvencionális bölcsesség mindenütt elterjedt, a szakirodalomból mindeddig hiányzik az ilyen megfigyelés szigorú empirikus tesztelése." A szakirodalomban a kínai nacionalizmusról szóló megfigyelésnek nincs semmilyen szigorú empirikus tesztje.²² Legutóbb Li Liqing kínai diákokkal készített strukturált interjúk adataira támaszkodva azt sugallta, hogy a nemzetről való hétköznapi tudatosság és elkötelezettség meglehetősen gyenge.²³ Az ehhez hasonló kritikus hangokat a tudományos világon kívül többnyire figyelmen kívül hagyták. Kiindulópontot tehát az ebben a szakirodalomban megtestesülő tudományos szkeptícizmus.

19. Zhu Tianbiao, "Nationalism and Chinese Foreign Policy", *China Review*, Vol. 1, No. 1 (Fall 2001), pp. 1-27.

20. Jia Qingguo, "Tiszteletlenség és bizalmatlanság: *Journal of Contemporary China*, Vol. 14, No. 42 (2005. február), pp. 11-21.

21. Yu Zhiyuan és Zhao Dingxin, "A differenciált részvétel és a mozgalom természete: A Study of the 1999 Anti-U.S. Beijing Student Demonstrations," *Social Forces*, Vol. 84, No. 3 (March 2006), pp. 1755-1777. Yu és Zhao elemzése azt is aláhúzza, hogy a külföldi célpontok (japán vagy amerikai szimbólumok, tulajdon vagy mindkettő) elleni tüntetések gyakoriságának használata miért nem biztos, hogy a nacionalizmus időbeli mércéje. A részvétel motivációi eltérőek lehetnek. Még ha feltételezzük is azonban, hogy az elsődleges motívum a nacionalizmus, akkor is fennáll egy lehetséges szelekciós probléma: a magas nacionalizmus-szintű emberek nagyobb valószínűséggel vesznek részt az ilyen típusú tüntetéseken, mint az alacsonyabb nacionalizmus-szintűek. Ha csak a magas fokú nacionalizmussal rendelkezők cselekedeteit vesszük figyelembe, akkor figyelmen kívül hagyjuk azokat, akik nem vesznek részt, esetleg alacsonyabb nacionalizmusuk miatt. Ez a lehetőség felfelé torzítja a nacionalizmus szintjének becslését. Ráadásul a tüntetések gyakran valamilyen exogén eseményre adott reakciók. Így előfordulhat, hogy a nacionalizmus általános társadalmi szintje állandó, vagy akár csökkenő is lehet, de az exogén sok mégis elegendő lehet ahhoz, hogy a magas nacionalizmussal rendelkezők kis részét mozgósítsa. A tüntetések gyakorisága nem feltétlenül tükrözi annyira a növekvő nacionalizmust, mint inkább az exogén események változó gyakoriságát.

22. Allen Carlson, "Hibás perspektíva: *Nemzetek és nacionalizmus*, 15. kötet, 1. szám (2009. január),

25. o.

23. Li, "Kína növekvő nacionalizmusa és annak előretörése".

A növekvő nacionalizmus állításának tesztelése: A pekingi terület vizsgálata

A növekvő nacionalizmus mém empirikus érvényességének tesztelése három követelményt támaszt: a nacionalizmus fogalmilag érvényes, konzisztens és megfigyelhető vagy mérhető ~~mutató~~ egy mérőszámot, amellyel megfigyelhető, hogy a nacionalizmus növekszik-e vagy sem; és egy kiindulási pontot vagy alapvonalat, amelyhez képest a nacionalizmust az idő múlásával megfigyelni lehet.²⁴ A Beijing Area Study (BAS), egy többé-kevésbé rendszeresen végzett véletlenszerű mintavételes közvélemény-kutatás a pekingi önkormányzatban, megfelel ezeknek a követelményeknek a növekvő nacionalizmus állításának teszteléséhez. Az 1990-es évek végétől kezdve a vizsgálat tizenegy hullámban tartalmazott olyan kérdéseket, amelyek a nacionalizmussal foglalkozó szakirodalomban szokásosnak számítanak.²⁵

A nacionalizmus mérését vagy megfigyelését illetően a tudományos szakirodalom a hazafiságot és a nacionalizmust általában különböző, de összefüggő kognitív és érzelmi fogalmaknak tekinti. A hazafiság jellemzően a nemzetállam mint öncél iránti szeretetet, büszkeséget és támogatást jelenti, de nem feltétlenül a politikai, gazdasági vagy társadalmi status quo iránti szigorú érzelmi vagy etikai elkötelezettséget (ezért a hazafiak egyben kritikusok is). A nacionalizmus egy relációs fogalom. Noha a nemzet iránti szeretet vagy büszkeség alkotja, ez is a nemzet iránti szeretet vagy büszkeség, ugyanakkor

24. Carlson, "A Flawed Perspective", 25. o.

25. A BAS-t a Pekingi Egyetem Kortárs Kína Kutatóközpontja kezeli. Az 1995-ben indult, és a Detroit Area Study mintájára készült. A felmérés elsősorban a város- és helyi kormányzati teljesítményhez való viszonyulásra összpontosít. Az évek során azonban a felmérés tartalmazott néhány kérdést a nemzeti kormányzat teljesítményéről, a fogyasztók bizalmáról, a politikai reformról és a külpolitikáról is. 1998 óta együttműködöm a BAS tervezőivel a külpolitikára és a nemzetközi ügyekre vonatkozó kérdések megfogalmazásában. A BAS 1995 és 2007 között a pekingi lakosokat a főbb városi kerületekben mintavételezte, a nagysággal arányos valószínűségi mintavételi eljárást alkalmazva. 2007 óta GPS-mintavételt alkalmaznak, hogy növeljék a minta nagyságát, és hogy bevonják a városi és vidéki regisztrált pekingi lakosokat és a nagyobb városi területen élő nem regisztrált lakosokat. A BAS mintavételéről lásd Hao Hongsheng, "The Sampling Design and Implementation for the 1995 Beijing Area Study", Pekingi Egyetem, 1996; valamint Pierre F. Landry és Shen Mingming, "Reaching Migrants in Survey Research: The Use of the Global Positioning System to Reduce Coverage Bias in China," *Political Analysis*, Vol. 13, No. 1 (Winter 2005), pp. 1-22. A tanulmányban felhasznált BAS-adatok tudományos kutatási célokra szabadon rendelkezésre állnak nálam. Tudomásom szerint a BAS az egyetlen elérhető idősoros felmérés a kínai átlagemberek véleményéről egy sor külpolitikai kérdésben, mint például a katonai kiadások, a külföldi segélyek, a kereskedelmi preferenciák, a barátság és a nacionalizmus. A japán nem kormányzati szervezet, a Genron NPO idősoros adatokat gyűjtött a Japánról alkotott kínai nézetekről. Bár a Genron NPO felmérése részletes és hasznos kérdéseket tartalmaz, amelyek e nézetek alkotó elemeivel foglalkoznak, az elsődleges attitűdkérdés a kedvezőségre vonatkozik - egy homályos fogalom, amelyet nehéz értelmezni, és amely nem méri a nacionalista ~~értelem~~ A Genron NPO-kutatásokat lásd: http://www.genron-npo.net/en/opinion_polls/. A Pew Research Center szintén több éven keresztül tett fel kérdéseket a favorizáltságra vonatkozóan. A kínaiak Japánról alkotott véleményét vizsgáló Global Trends and Attitudes felmérése két különálló évet (2006 és 2016) tartalmaz a Másikról (jelen esetben a japánokról) alkotott sztereotípiákra vonatkozó kérdéseket. A ~~sztereotípiák~~ azonban nem kérdeznék rá az Én

Felerősödik a kínai nacionalizmus?

sztereotípiáira, így nem lehet a másság érzékelését és így az etnocentrizmus mérését sem generálni. Lásd Bruce Stokes: "Ellenséges szomszédok: China vs. Japan" (Washington, D.C.: Pew Research Center, 2016. szeptember), <http://www.pewglobal.org/2016/09/13/hostile-neighbors-china-vs-japan/>.

a csoporton belüli, nagyra értékelt tulajdonságok és a csoporton kívüliek leértékelése közötti egyértelműbb összehasonlításokat tartalmaz. Így a nacionalizmus magában foglalja a politikai/gazdasági/társadalmi status quo vagy a pu- tatív status quo iránti érzelmi és normatív elkötelezettséget (szélsőségesebb formákban a nemzetállam vak támogatását), valamint a külső csoportok (más nemzetek polgárai, etnonacionális csoportok vagy mindkettő) tulajdonságainak becsmérlését.²⁶ A nacionalizmus mérésekor tehát van értelme - ahogyan a nacionalizmussal foglalkozó kutatások nagy része is teszi - olyan kérdéseket tartalmazni, amelyek három kapcsolódó fogalmat érintenek: a nemzet iránti büszkeség és a nemzet értékelése;²⁷ a nemzetállam vak vagy naiv támogatása; és a csoporton belüli csoport értékelése a releváns külső csoportokról.²⁸

A BAS olyan kérdéseket tartalmaz, amelyek a nacionalizmus e három különböző összetevőjét érintik. Először is, 2002 óta megkérdezi a válaszadókat, hogy a következő, számos más nacionalizmus-felmérésben használt standard állításokkal teljesen egyetértettek-e, inkább egyetértettek-e, inkább nem értettek-e egyet, vagy egyáltalán nem értettek egyet: (1) még ha választhatnék is a világ bármely más országát, szívesebben lennék kínai állampolgár, mint bármely más országé; (2) Kína általában véve jobb ország, mint a legtöbb más ország; és (3) mindenkinek támogatnia kell a kormányát, még akkor is, ha az rosszul cselekszik.²⁹ Bár ezek az összetevők különböznek egymástól, mégis összefüggnek egymással.³⁰

26. A hazafiság és a nacionalizmus megkülönböztetéséről lásd Theodore W. Adorno et al., *The Authoritarian Personality* (New York: Harper and Row, 1950); Seymour Feshbach, "Individual Aggression, National Attachment, and the Search for Peace: Psychological Perspectives," *Aggressive Behavior*, Vol. 13, No. 5 (1987), pp. 315-325; és Daniel Druckman, "Nationalism, Patriotism, and Group Loyalty: A Social Psychological Perspective," *Mershon International Studies Review*, Vol. 38, No. 1 (Ápril 1994), pp. 43-68. A hazafiság és a nacionalizmus megkülönböztetéséről a kínai kontextusban lásd Peter Hays Gries és mások: "Patriotism, Nationalism, and China's U.S. Policy: Structures and Consequences of Chinese National Identity," *China Quarterly*, 2011. március, 1-17. o., *Kína Quarterly*, 2011. március.

27. Ahogy Tom W. Smith és Seokho Kim megjegyzik, a nemzet iránti büszkeség a hazafiság és a nacionalizmus egyik eleme. Lásd Smith és Kim: "National Pride in Comparative Perspective: 1995/96 and 2003/04," *International Journal of Public Opinion Research*, Vol. 18, No. 1 (Spring 2006), pp. 127-136.

28. A nacionalizmus e három fogalomra épülő mérőszámairól lásd Thomas Blank és Peter Schmidt, "National Identity in a United Germany: *Politikai pszichológia*, Vol. 24, No. 2 (2003. június), 289-312. o., "An Empirical Test with Representative Data", *Politikai pszichológia*, Vol. 24, No. 2 (2003. június).

29. Ilyen típusú kérdéseket tesznek fel például a Nemzetközi Társadalmi Felmérési Program (ISSP) nemzeti identitásra vonatkozó felméréseinek mindhárom hullámában (1995, 2003 és 2013). A 2013-as felmérésről lásd: http://www.issp.org/uploads/editor_uploads/files/2013_nal.doc, 3. o. Az ISSP-t széles körben használják a nacionalizmussal kapcsolatos tanulmányokban. Egyes években a BAS a harmadik kérdésben a "kormány" helyett az "ország" kifejezést használta. 2003-ban végeztünk egy felmérési kísérletet, hogy megnézzük, van-e különbség a válaszok függésében, hogy melyik kifejezést használtuk. Nem volt statisztikailag szignifikáns különbség a válaszok megoszlásában a két különböző megfogalmazás esetén. A harmadik nacionalizmus-kérdést 2013-ban nem tettük fel. Ezenkívül 2002-ben és 2003-ban a BAS egy "semleges" lehetőséget kínált az "egyetért" és "nem ért egyet" választási lehetőségek között. Ezt 2004-től kezdve megszüntették. Eltérő jelzés hiányában a közölt eredmények nem tartalmazzák a "nem tudom" és a "nem válaszoltam" válaszokat.

Nemzetközi biztonság 41:3 14

30. A 2015-ös BAS-adatokban például szoros kapcsolat van a kínai állampolgárság iránti vágy és a nativista vak támogatás között ($X^2 = 821,99$ $p=0,000$, $N=2381$). Ugyancsak erős kapcsolat van Kína mint ország értékelése és az állam vak támogatása között ($X^2 = 778,9$ $p=0,000$, $N=2357$). Végül, erős összefüggés van az állampolgárság iránti vágy között.

Másodszor, 2000 óta a BAS kérdéseket tesz fel az egyrészt a kínaiak, másrészt a japánok és az amerikaiak között érzékelt etnikai-nemzeti identitásbeli különbségekre vonatkozóan. Konkrétan a BAS arra kéri a válaszadókat, hogy a kínaiakat és egy külső csoport (japánok és amerikaiak) tagjait egy 7 pontos skálán helyezték el, amelyet antonimák segítségével horgonyoznak le. A különbség aközött, hogy a válaszadók hová helyezték a kínaiakat és hová a külső csoport tagjait, az etnonacionális identitáskülönbség mérőszáma.³¹ Az identitáskülönbség észlelése fontos magyarázatnak bizonyul a politikai preferenciák tekintetében.³²

Végül, 1998 óta a BAS egy 100 fokú érzéshőmérőn méri a válaszadók különböző országok barátságának szintjét, ahol a 0 a legszélsőségesen hideg és ellenséges érzéseket, a 100 pedig a legszélsőségesen meleg és barátságos érzéseket jelzi. Az országok listáján olyan potenciális ellenfelek és versenytársak szerepeltek, mint Japán és az Egyesült Államok.

Ezen intézkedéseken kívül a BAS segítségével meg lehet vizsgálni az átlagok körüli eloszlás változásait, hogy lássuk, a populáció egyes részei szélsőségesebb irányba mozdultak-e el az idők során. Növekszik-e a Japán- vagy Amerika-ellenes érzelmekkel rendelkezők aránya, ahogyan azt a nacionalizmus erősödő mémjétől várhatjuk? A fiatalok például nacionalistábbak-e, mint az idősebb generációk, és így a nacionalizmus általános szintje növekszik-e, ahogy idősödnek?

és Kína mint ország értékelése ($X^2 = 2800$ $p=0,000$, $N=2389$). Szintén erős lineáris kapcsolat van a kínai állampolgárság preferálása és a japánok negatív megítélése között (ANOVA $F=65,90$ $p=0,000$, $N=2040$), valamint Kína mint ország pozitív értékelése és a japánok negatív megítélése között (ANOVA $F=88,01$ $p=0,000$, $N=2023$). Ebben a tekintetben Karl Gustaffsonhoz és Richard K. Herrmannhoz, Pierangelo Isernia-hoz és Paolo Segattihoz hasonlóan úgy vélem, hogy a hazafiság és a nacionalizmus közötti különbségtétel a gyakorlatban elmosódik, mivel a belső csoportról alkotott képzetek és a külső csoportról alkotott képzetek összetett érzelmek összekapcsolódnak. Lásd Gustaffson, "The Struggle over the Meaning of Chinese Patriotism in the 21st Century", *China: An International Journal*, Vol. 14, No. 3 (2016 őszi), 138. o.; valamint Herrmann, Isernia és Segatti, "Attachment to the Nation and International Relations: Dimensions of Identity and Their Relationship to War and Peace," *Political Psychology*, Vol. 30, No. 5 (October 2009), p. 725. A BAS azt mutatja, hogy szignifikáns korreláció van a pozitív haza iránti büszkeség és a kirekesztőbb etnocentrikus vagy identitáskülönbséggel kapcsolatos meggyőződések között.

31. A fő antonimák a következők voltak: "békés-háborús", "civilizált-idegen", "erkölcsös-erkölcstelen", "szerény-arrogáns" és "őszinte-képmutató". Nem minden felmérés kérdezett rá mind az öt dimenzióra. Bár az egyén számára releváns identitáskülönbség nem feltétlenül a nacionalizmus mérőszáma, amikor a fogalmat az etnonacionális különbség észlelésének mérésére használják, azt a de-gressziót ragadja meg, hogy az emberek mennyire hiszik, hogy nemzeti vonásaik jobbak, mint más nemzeteké.

32. Lásd Edward D. Mansfeld és Diana C. Mutz, "Support for Free Trade: Self-Interest, Socio-tropic Politics, and Out-Group Anxiety," *International Organization*, Vol. 63, No. 3 (July 2009), pp. 425-457; és Donald R. Kinder és Cindy D. Kam, *Us against Them: Ethnocentric Foundations of American Opinion* (Chicago: University of Chicago Press, 2010). Az identitásbeli különbségek, a félelem és a relatív nyereségek preferenciái közötti kapcsolat társadalmi-idegtudományi mikroalapjainak összefoglalóját lásd: Han Dongfang et al: Findings from Beijing," People's University of China, 2015.

Az biztos, hogy a BAS-adatoknak vannak hátulütői. Először is, a BAS által használt nacionalizmus mérőszámok, bár a nacionalizmusról szóló felmérési irodalomban szokásosak, nem könnyen illeszthetők a nacionalizmus néhány, a kínai szakirodalomban található kategóriájához (pl. afirmatív, agresszív, asszertív, pragmatikus, nyugatellenes és liberális).³³ Ezért nehéz a BAS segítségével mérni a változásokat, mondjuk az "agresszív" nacionalisták arányában Kínában. A BAS néhány mérőszáma talán megfelelnetne néhány ilyen kategóriának - az identitásbeli különbségek magas szintű érzékelése egyértelműen a reálpolitikai preferenciákkal jár együtt (ahogyan az "asszertív" nacionalizmus is jellemezheti). A legtöbb esetben azonban nem vizsgálom, hogy a Kínára vonatkozó szakirodalomban használt kategóriák/típusok folytonosságot vagy változást mutatnak-e az időbeli eloszlásukban.³⁴

Másodsor, a minta a pekingi önkormányzatban élőkől áll. Peking nem feltétlenül képviseli Kína más részein élők értékeit és preferenciáit. Lakói gazdagabbak és jobban képzettek, mint Kína legtöbb más helységében élők. Ennek ellenére a reprezentativitás ellenőrzésére összehasonlítottam a 2007-es BAS-ben a fent említett három standard nacionalista ~~ásl~~ kapcsolatos válaszokat a Tang Wenfang (Iowa State University) által 2008 elején végzett országos felmérés azonos kérdéseire adott válaszokkal; az arányok majdnem azonosak voltak.³⁵

Ehhez kapcsolódóan a BAS mintája sem biztos, hogy teljesen reprezentatív a pekingi ~~lakság~~ egészére nézve. Általánosságban elmondható, hogy a BAS-mintában a nemek megoszlása meglehetősen közel áll a pekingi lakosság egészének megoszlásához. A BAS-mintában az egy főre jutó havi jövedelem a 2000-es évek közepéig szintén viszonylag közel volt a pekingi átlaghoz, de 2010-re jelentősen elmaradt attól.³⁶ A fő különbség az iskolázottsági szintekben van: a BAS-mintában résztvevők általában következetesen magasabb iskolázottságúak, mint a pekingi ~~lakság~~ többi része (a 2000-es, 2005-ös és 2010-es népszámlálásokkal való összehasonlítás alapján).

Harmadsor, 2007-ben az alaprendszer a háztartásokból történő véletlenszerű mintavételről

33. Michel Oksenberg, "China's Content Nationalism," in "America and the World," special issue, *Foreign Affairs*, Vol. 65, No. 3 (1987), pp. 501 n. 523; Allen S. Whiting, "Chinese Nationalism and Foreign Policy after Deng," *China Quarterly*, June 1995, pp. 295-316; and Erica Strecker Downs and Phillip C. Saunders, "Legitimacy and the Limits of Nationalism: China and the Diaoyu Islands," *International Security*, Vol. 23, No. 3 (Winter 1998/99), pp. 114-146; és Zhao Suiheng, *A Nation State by Construction: Dynamics of Modern Chinese Nationalism* (Stanford, Kalifornia: Stanford University Press, 2006).

34. A kínai nacionalizmus kategóriái a meglévő szakirodalomban általában nem jól elméletileg kidolgozottak, nem felelnek meg a tipológia feltételeinek (azaz kölcsönösen kizárják egymást és kimerítőek), és gyakran nem rendelkeznek egyértelműen operacionalizált mutatókkal, amelyek lehetővé tennék a replikációt.

35. Köszönöm Tang Wenfangnak, hogy kegyesen megosztotta velem 2008-as adatait. Tang tanulmányát szintén a Kortárs Kína Kutatóközpont készítette, ezért az állampolgári büszkeségre, Kína értékelésére és a kormány vak támogatására vonatkozó kérdéseket használt, amelyek megegyeznek a BAS-ben használtakal.

36. Lásd a pekingi városi humán erőforrás- és társadalombiztosítási hivatal által szolgáltatott

Nemzetközi biztonság 41:3 16
adatokat, http://www.bjrbj.gov.cn/bmfw/ywml/201601/t20160112_55858.html.

a pekingi központi kerületeken belüli regisztrációs listákból a pekingi nagyvárosi terület tágabb, néhány vidéki területet is magában foglaló, GPS-mintavételezéssel történő véletlenszerű mintavételezéssel történő átvételére. A mintavételi módszerek e változása ellenére a minták az alapvető demográfiai jellemzők tekintetében a 2007-es változás során általában viszonylag hasonlóak. A 2007-es változáson belüli jobb összehasonlíthatóság érdekében - hacsak másként nem jeleztük - csak azon válaszadók adatait használtam fel, akik 2007-től kezdve pekingi városi háztartás-nyilvántartással rendelkeztek. Általánosságban elmondható, hogy a minták az alapvető demográfiai jellemzők tekintetében viszonylag jól összehasonlíthatók a 2007-es változás során.³⁷

E problémák ellenére a Pekingre összpontosító mintakövetésnek van néhány előnye. Először is, Peking számít. A külpolitikai kérdésekben a népi nacionalizmus nyilvános megnyilvánulásai, például a tüntetések, leginkább akkor aggasztják a vezetést, ha azok Pekingben történnek. Peking a politika és a propaganda központja. Ha lenne a nacionalizmusnak egy melegágya, akkor az Peking lenne. Másodszor, a 2007-es BAS-tól kezdődően a mintavételben bekövetkezett változás lehetővé teszi a nem pekingi vélemények némi feltárását, mivel össze lehet hasonlítani a pekingi tartózkodási engedéllyel rendelkezőket azokkal, akik Kína más részeiből vándoroltak Pekingbe. Meg kell jegyezni, hogy a nacionalizmus trendvonalai (bár nem a nacionalizmus abszolút szintjei) 2007-től kezdődően, amelyeket az 1., 2. és 3. ábra foglal össze, hasonlóak a nem pekingi háztartási regisztrációval rendelkezők esetében. Ez a hasonlóság bizonyos mértékig enyhíti a pekingi minta reprezentativitásának problémáját. Harmadszor, hogy megismételjem, a növekvő nacionalizmus hipotézisének előzetes tesztjeként a BAS az egyetlen olyan rendelkezésre álló adathalmaz, amely tudomásom szerint bázisvonalat és átfogó, több indikátoros idősoros adatokat szolgáltat a nacionalista érzelmekről.

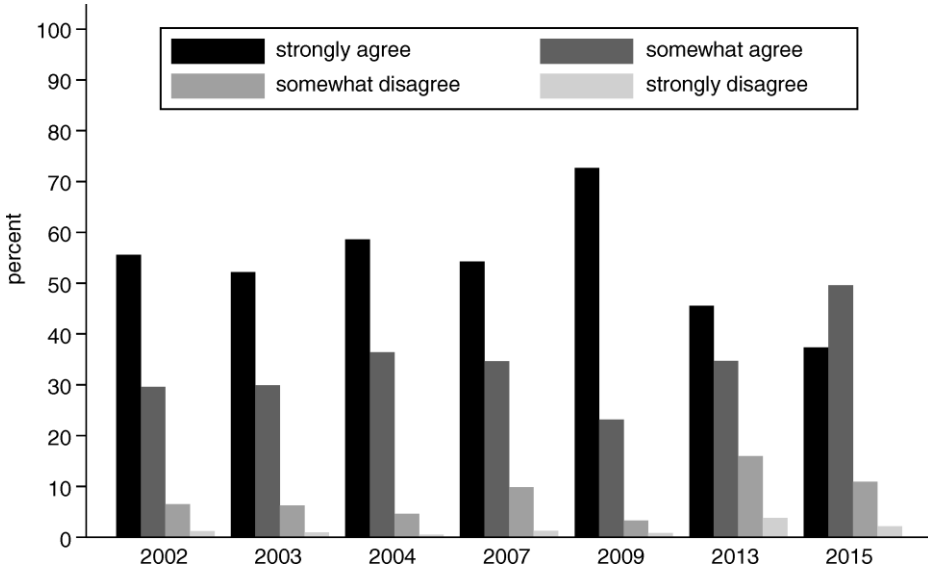
Mit mutatnak tehát a BAS adatai? Röviden, a hagyományos bölcsesség talán túlbecsüli a kínai nacionalizmus erősödésének bizonyítékait. A nacionalizmus növekedésének négy tesztje során bizonyítékot találtam arra, hogy a nacionalizmus szintje Pekingben ma néhány esetben alacsonyabb, mint a 2000-es évek elején volt. Más esetekben a nacionalizmus szintje ma valamivel magasabb, mint a 2000-es évek elején volt, de alacsonyabb, mint a 2000-es évek közepén-végén. Sőt, ahogyan az ötödik teszt is mutatja, a hagyományos bölcsességgel ellentétben a kínai fiatalok

37. Ami a nemek közötti egyensúlyt illeti, az 1998-2004-es alapprogramban a nők aránya hullámonként átlagosan 48,8 százalék volt. A 2007-15-ös hullámok között ez az arány 50,7 százalék volt. 1998 és 2004 között a válaszadók átlagosan 11,3 éves iskolai végzettséggel rendelkeztek hullámonként, míg a 2007-13-as időszak átlaga 11,3 év volt. 11,9 év hullámonként. Az 1998-2004-es BAS-ben az átlagéletkor hullámonként 43,2 év volt. A 2007-13-as időszakban ez az érték 44,5 év volt. 1998 és 2009 között a BAS a mintavételt 70 éves korban zárta le, míg 2013 és 2015 között a maximális életkor 90 év volt. Így az átlagéletkorok

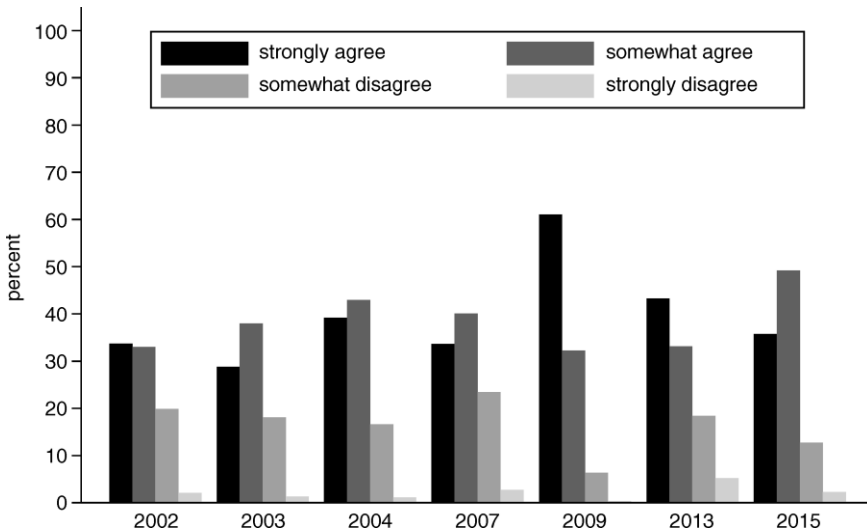
Felerősödik a kínai nacionalizmus?

kiszámításakor az utóbbi két évből kizártam a 70 évnél idősebbeket. Az alábbi elemzésben 2013 és 2015 esetében nem vágom le a mintát 70 éves korban. Ha mégis levágjuk, akkor az összes nacionalizmussal kapcsolatos kérdésben az "erősen egyetértők" aránya 2013-ban és 2015-ben csökken, és megerősödnek a nacionalizmus 2009 utáni csökkenő tendenciáira vonatkozó következtetéseim.

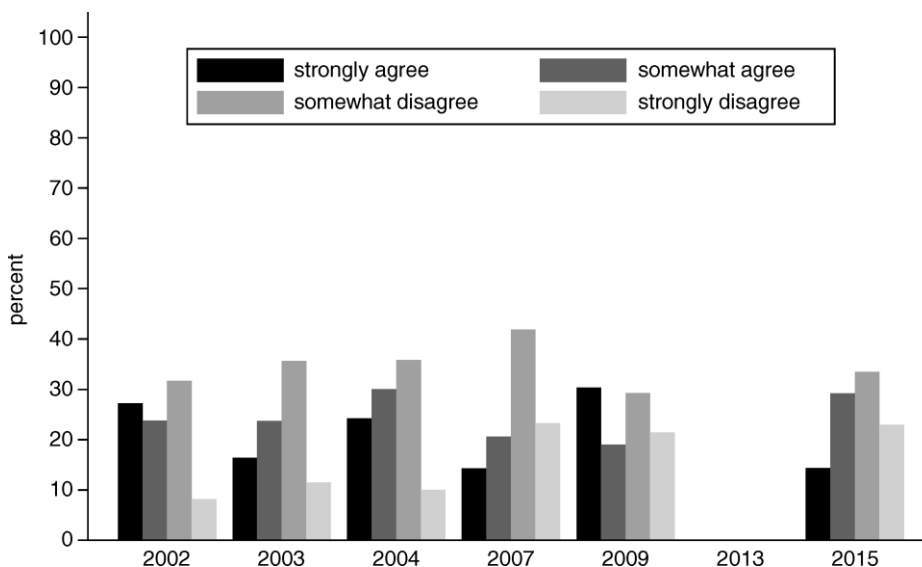
1. ábra. "Inkább lennék kínai állampolgár"

2. ábra. "Kína jobb ország, mint a legtöbb"

3. ábra. "Támogatnod kell az országodat/kormányodat még akkor is, ha az téved"

kevésbé nacionalisták, mint az idősebb generációk, és bizonyos mérések szerint ma kevésbé nacionalisták, mint a 2000-es évek elején.

A növekvő nacionalizmus állításának öt tesztje

A nacionalizmussal foglalkozó kutatások számos mutatót használnak a szint vagy intenzitás változásának megfigyelésére. Én ezt az eklektikát követem, a konstrukció változatlanságára való tekintettel, és öt olyan tesztet dolgozok ki, amelyek a nacionalizmus különböző elemeit vizsgálják. Ezek a tesztek a "növekvő népi nacionalizmus" különböző jelentéseit is megpróbálják megragadni, amelyek a tudományos és szakértői kommentárokból megjelennek.

1. teszt: büszkeség a nemzetre és az állam vak támogatása

A növekvő nacionalizmus első tesztje a nacionalizmusra vonatkozó három állítással való egyetértés megoszlásának változását vizsgálja, amelyeket gyakran használnak más országok nacionalizmusának tudományos felméréseiben. Ezek az állítások az állampolgári büszkeségre, a Kína más országokkal szembeni felsőbbrendűségébe vetett hitre, valamint az állam és az ország iránti nacionalista vagy vak támogatásra vonatkoznak. Mivel az egyes állítások a nacionalizmus különböző dimenzióit ragadják meg, a három mérőszámból nem alkottam egy összetett nacionalizmus-skálát. Amint azonban korábban megjegyeztem, ez a három mérőszám erősen összefügg egymással.

A longitudinális adatok azt mutatják, hogy 2002 óta, amikor a BAS először

Felerősödik a kínai nacionalizmus?

használta ezeket a mérőszámokat, nem volt tapasztalható a nacionalizmus erőteljes növekedése Kínában.

intézkedések.³⁸ Amint azt az 1. ábra mutatja, a 2008-as pekingi olimpiai játékok előtt az arra vonatkozó állítással való egyetértés, hogy szívesebben lennének kínai állampolgárok, mint bármely más országé, egy stabil átlag körül ingadozott, és a trendvonal lényegében állandó volt. Az erős egyetértés 2009-ben megugrott, valószínűleg a 2008-as olimpiai játékok hatására. Ezt követően az egyetértés jelentősen visszaesik, és a 2008 előtti szinteknél alacsonyabbra esik. 2015-re a többségi válasz már nem "teljesen egyetért", hanem "inkább egyetért".³⁹

Azzal az állítással való egyetértés, hogy Kína jobb, mint a legtöbb más ország, valamivel kevésbé szélsőséges, nagyobb arányban választják a "valamennyire" választ (2. ábra). A nacionalizmus első mérőszámához hasonlóan az olimpiai játékok előtt ezzel az állítással való egyetértés is változó volt az egyes időszakokban. Az állítással való erős egyetértés 2009-ben érte el csúcspontját, de 2013-ra a vélemény a "valamelyest egyetért" kategóriába is eltolódott.⁴⁰

Ami a nacionalista állítás támogatását illeti, miszerint támogatni kell az országot/kormányt, még akkor is, ha az rossz, ez a leggyengébb a nacionalizmusra vonatkozó állítások közül (3. ábra). A hat évből háromban, amikor ezt az állítást feltették, a többség nem értett egyet az állítással. Még 2009-ben is, amikor az olimpiai játékok hatása nyilvánvalóan még mindig hatott, a mintának csak a kis többsége értett egyet az állítással, ami körülbelül ugyanannyi, mint 2004-ben.⁴¹

A kínai nacionalizmus szekuláris növekedésének hiányát könnyebb szemléltetni, ha megnézzük, hogy a fenti állítások mindegyikével "teljes mértékben egyetértő" válaszadók aránya hogyan változik az egyes felmérési hullámok között (4. ábra). Ha a nacionalizmus legszélsőségesebb formái folyamatosan növekednének,

38. Mint korábban említettük, a 2002-es és 2003-as BAS-ben ez a három nacionalizmussal kapcsolatos kérdés tartalmazott egy új lehetőséget a két "egyetért" és két "nem értek egyet" opció között. 2004-től kezdve ezt a semleges opciót eltávolították. Nehéz következtetni arra, hogy ezek a semleges válaszadók mennyire nacionalisták, és milyen hatással van kizárásuk a nacionalizmus tendenciáira. Ezért az 1-3. ábrákon szereplő százalékos arányok csak az "egyetért" és "nem ért egyet" számokat mutatják. A következtetés egyik módszere az, hogy megnézzük, hogy a semleges válaszadók egy nacionalizmusra vonatkozó kérdésben hogyan válaszoltak más nacionalizmusra vonatkozó kérdésekre, és ezeket a válaszokat használjuk fel az első kérdésre adott válaszuk interpolálásához. Ez a módszer azt mutatja, hogy 2002-ben és 2003-ban a "Kína jobb ország" kérdésre és a "támogatom a kormányt/országot, még akkor is, ha az rossz" kérdésre semleges választ adók nagy többsége (60-77%) valamelyest egyetértett vagy erősen egyetértett azzal, hogy "szívesebben vagyok kínai állampolgár". Ez azt jelenti, hogy ha az első nacionalizmus kérdésre semlegesen válaszolókat a második és harmadik nacionalizmus kérdésre adott válaszaik alapján átkódolták volna, akkor valószínű, hogy a nacionalizmus kérdésekkel való egyetértés szintje 2002-ben és 2003-ban még magasabb lett volna, mint az 1-3. ábrán látható. Másképpen fogalmazva, ez a következtetési módszer azt jelenti, hogy a trendvonal meredeksége a 2000-es években valószínűleg még alacsonyabb nacionalizmusszintet mutatna az idők folyamán.

39. A Tang Wenfang és a Pekingi Egyetem ideiglenes Kínával foglalkozó kutatóközpontja által 2008-ban végzett országos felmérésben a megkérdezettek 55 százaléka határozottan egyetértett ezzel az állítással. A 2007-es BAS-felmérésben - a Tian 2008-as felméréséhez legközelebbi időben végzett felmérésben - az arány 56 százalék volt.

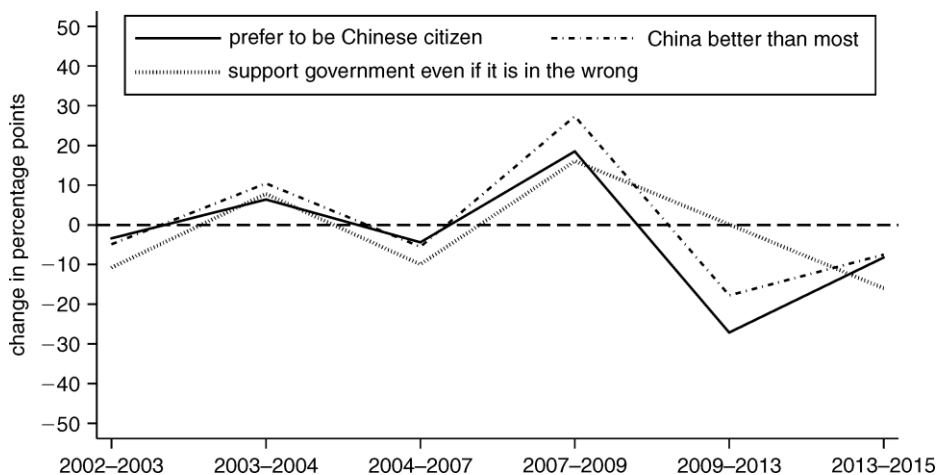
40. Tian Wenfang 2008-as országos felmérésben az ezzel a kérdéssel határozottan egyetértők

Nemzetközi biztonság 41:3 20

aránya 36 százalék volt; a 2007-es BAS-ben ez az arány szintén 36 százalék volt.

41. A Tang országos mintájában az ezzel a kérdéssel határozottan egyetértők aránya 12 százalék volt, a 2007-es BAS-ben pedig 13 százalék.

4. ábra. Változás a felmérésről-felmérésre azon válaszadók százalékos arányában, akik "határozottan egyetértenek" a nacionalizmus kérdésével.

a három állítás mindegyikét ábrázoló vonalak 0 fölött lennének és alapvetően laposak; ha pedig az emelkedés exponenciális lenne, akkor a vonalak 0 fölött lennének és balról jobbra lejtőznének. Egyik sem így van.⁴²

Röviden, a standard nacionalista nyilatkozatok tendenciái nem illeszkednek a kínai nacionalizmus folyamatos növekedésének vagy erősödésének mémjéhez az adatok által lefedett időszakban.

2. teszt: identitásbeli különbségek a japánokkal és az amerikaiakkal szemben

A növekvő kínai nacionalizmus második tesztje az általam "identitáskülönbség-pontszámoknak" nevezett változását vizsgálja az idők folyamán. Az ebben a tesztben használt adatok az Osgood-féle szemantikus differenciális eljárásokon alapulnak.⁴³ Mint korábban említettük, a válaszadókat megkérdezték, hogy hová helyeznék a saját csoportjuk tagjait és a csoporton kívülieket...

42. Ha a "teljesen egyetért" és "inkább egyetért" válaszokat összevonjuk, az időbeli eltérések hasonlóak, kivéve, hogy a 2015-ös felmérésben az egyetértők aránya kissé magasabb a 2013-as felméréshez képest. Ezt a növekedést azonban a "inkább egyetért" válaszok nagymértékű növekedése magyarázza az előző felméréshez képest, és így vitathatóan a nacionalizmus felhígulását tükrözi a 2013-as felméréshez képest. Úgy vélem azonban, hogy ez a fajta összevonás csak korlátozottan hasznos, mivel azt mutatja, hogy a "teljesen egyetértek" és a "valamennyire egyetértek" által képviselt nézetek közelebb állnak egymáshoz, mint például a "valamennyire egyetérték" és a "valamennyire nem értek egyet" által képviselt nézetek. Megvizsgáltam a három nacionalizmus-kijelentéssel erősen egyetértő válaszadók százalékos arányának négyzetes trendvonalait is. Úgy tűnik, hogy mindhárom kérdésben a nacionalizmus a 2000-es évek végén érte el a csúcspontját; két kérdésben pedig a 2015-ös arány valójában alacsonyabb, mint a 2002-es. A Kína jobb, mint a legtöbb ország, állítás esetében, ahol a határozottan egyetértők aránya 2015-ben valamivel magasabb, mint 2002-ben, ez a változás az életszínvonal javulásának reális összehasonlító megítélését tükrözheti az idők során.

Felerősödik a kínai nacionalizmus?

43. Lásd Charles E. Osgood, George J. Suci és Percy H. Tannenbaum, *A jelentés mérése*. (Urbana: University of Illinois Press, 1957).

csoport egy 7 pontos skálán, amelyet az antonimákkal horgonyoztak le. A BAS-ben szereplő konkrét antonimák olyan gyakori szavakból származnak, amelyeket a kínaiak használnak, amikor magukról és másokról beszélnek az alapvető csoportjellemzők (pl. békesség, szerénység, civilizáció és őszinteség) tekintetében. Az ezekre a tulajdonságokra vonatkozó pontszámokat átlagolták az Én és a Másik esetében. Az Önmagára vonatkozó átlagos pontszámot ezután kivonták a Másikra vonatkozó átlagos pontszámból. Ez a különbség az identitáskülönbség pontszáma. Az identitáskülönbség-pontszám azt mutatja meg, hogy a kínaiak mennyire hiszik, hogy lényegüket tekintve különböznek a japánoktól és az amerikaiaktól. Ez egy olyan mély kognitív struktúrát ragad meg, amely befolyásolja az egyének politikai preferenciáit a külső csoportokkal szemben. A társadalmi identitáselmélet és a társadalmi idegtudományok egyre növekvő szakirodalma a csoporton belüli és a csoporton kívüli csoportok megkülönböztetéséről azt sugallja, hogy bizonyos feltételek mellett a különbség nagyobb mértékű érzékelése keményebb politikai preferenciákat jelez előre a csoporton kívüli csoportokkal szemben. Egyes tudósok az identitáskülönbség ilyen típusú mérését az etnocentrizmus helyettesítőjeként használják.⁴⁴

Ezen identitáskülönbség-értékek alapján az adatok nem igazolják a kínai nacionalizmus gyorsan vagy akár folyamatosan növekvő szintjét. Amint az 5. és 6. ábra mutatja, a kvadrátikus trendvonal azt mutatja, hogy az identitásbeli különbségek észlelése (átlagérték) 2009-ben érte el a csúcspontját, majd ezt követően némileg csökkent (bár a 95 százalékos megbízhatósági intervallum a japán eseteknél valószínűleg inkább stagnálásra utal). Gyakorlatilag nincs különbség, ha a mediánértékek tendenciáit nézzük.⁴⁵

3. teszt: a szélsőséges nézetek egyre gyakoribbá válnak?

A harmadik teszt a nacionalizmus e különböző mérőszámainak megoszlásában bekövetkezett változásokra összpontosít. Lehetséges, hogy egyes mérőszámok átlaga alig változik, ugyanakkor megfigyelhető az eloszlásban bekövetkezett változás. Ebben az esetben az identitáskülönbség-pontszámok eloszlásának változására összpontosítok. Folyamatosan növekszik-e azok aránya, akik a japánokat és az amerikaiakat rendkívül negatívan ítélik meg, ahogyan azt a folyamatosan növekvő nacionalizmus esetén várhatnánk? Az adatok nem támasztják alá a szélsőséges nézetek lineáris növekedését. A 7. és 8. ábra azt mutatja, hogy a mintán belül az a részarány, amelyik a

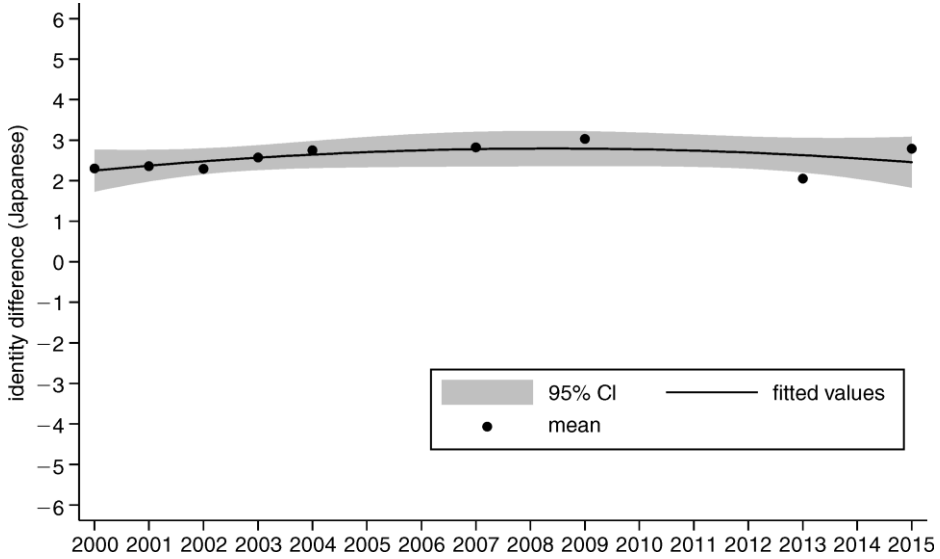
44. Kinder és Kam, "Us against Them"; valamint Mans^oeld és Mutz, "Support for Free Trade".

45. Az ezekben az ábrákban használt adatok az egyes felmérésekben szereplő összes tulajdonságra vonatkozó átlagok. A kérdőívben szereplő tulajdonságok száma idővel bővült, így az egyes tulajdonságok tendenciái az átlagtól némileg eltérhetnek. Ezenfelül a felmérés mintavételében 2007-ben bekövetkezett változás miatt ezekben a grafikonokban csak a pekingi városi lakosokra vonatkozó adatokat veszem figyelembe, hogy a lehető legnagyobb konzisztenciát biztosítsam az időbeli mintákban. Érdekes módon James Reilly a japánokkal

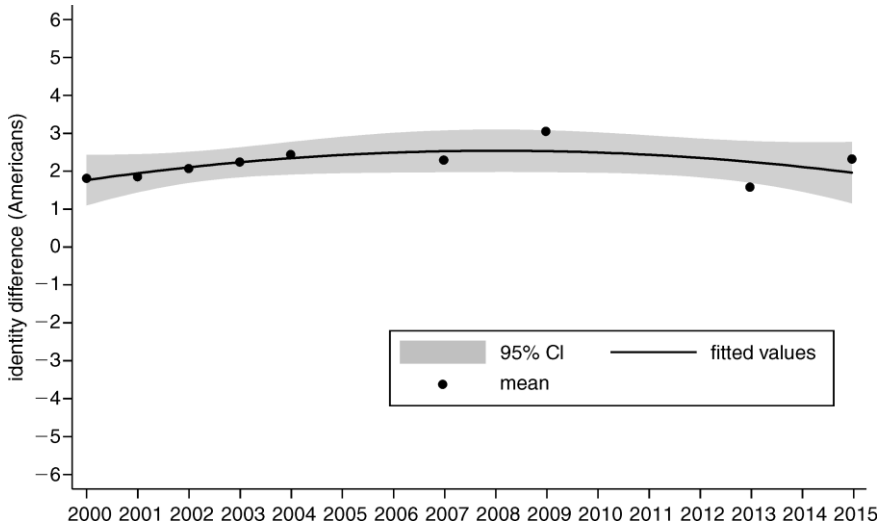
Nemzetközi biztonság 41:3 22

szembeni attitűdöket vizsgáló közös japán-kínai felmérés adatait idézi, amely szintén csak a békés-háborús dimenzió mentén kérdezi az identitás megítélését. Arról számol be, hogy 2006 és 2010 között nőtt azoknak a válaszadóknak az aránya, akik egyetértenek azzal, hogy a japánok békések (bár a "teljesen egyetért" és "inkább egyetért" válaszokat kombinálja, így nehéz megmondani, hogy a változás nagy része a "teljesen egyetért" és "inkább egyetért", vagy a "inkább nem értek egyet" és "inkább egyetért" közötti váltások függvénye-e). Lásd Reilly, *Strong Society, Smart State (Erős társadalom, okos állam)*, 197-198. oldal.

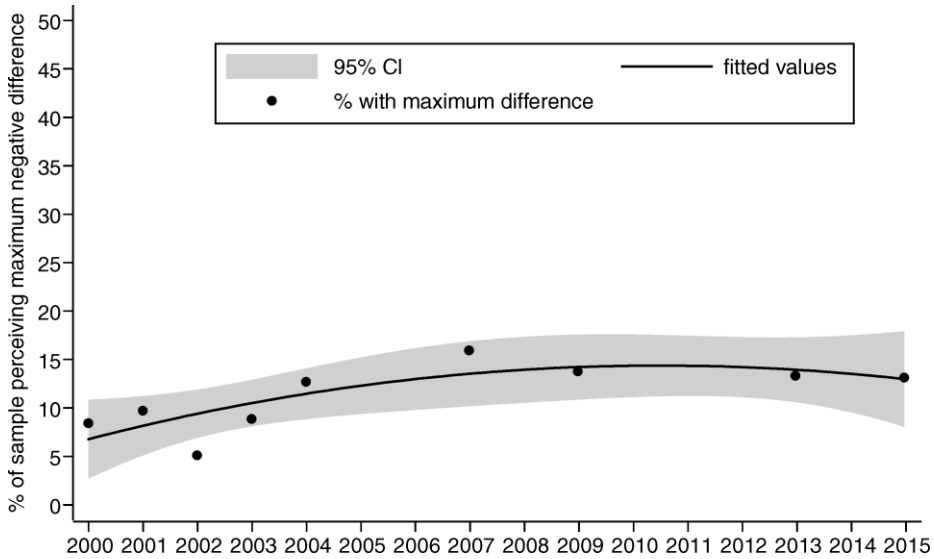
5. ábra. A kínaiak és a japánok identitásbeli különbségeinek megítélése

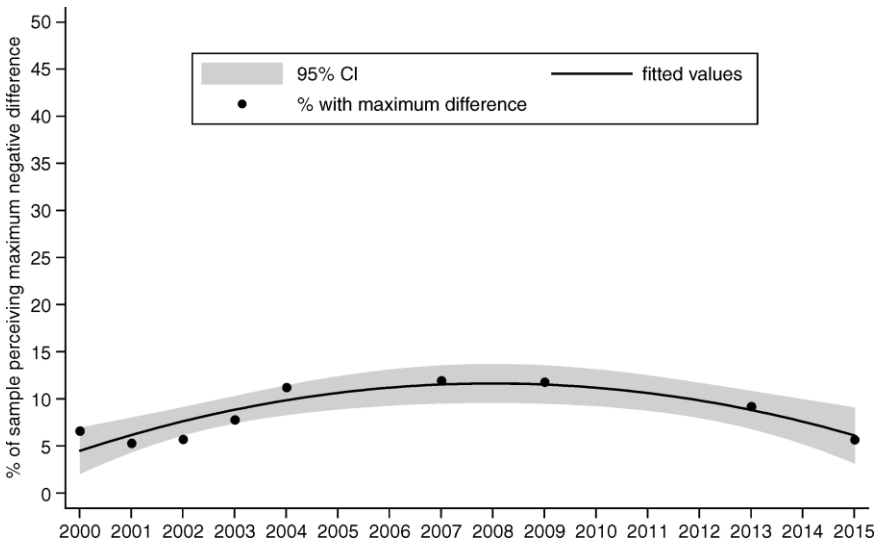
6. ábra. A kínaiak és az amerikaiak identitásbeli különbségeinek megítélése

7. ábra. A válaszadók százalékos aránya, akik a legnagyobb negatív különbséget érzékelik a japánokkal szemben

8. ábra. A válaszadók százalékos aránya, akik a legnagyobb negatív különbséget érzékelik az amerikaiakkal szemben

a kínaiak, japánok és amerikaiak közötti maximális negatív különbség (pl. a kínaiak a skála pozitív végén, a japánok és amerikaiak pedig a negatív végén helyezkedtek el) a 2000-es évek során nőtt, de 2007 után kezdett csillapodni (a japánok megítélése esetében), illetve csökkenni (az amerikaiak megítélése esetében).

teszt: barátság és ellenségeskedés más nagyhatalmakkal szemben

A negyedik teszt a kínai barátság mértékére összpontosít más nagy potenciális ellenfél-államokkal szemben. Bár a barátság szintjét általában nem használják a nacionalizmus helyettesítőjeként, egy másik ablakot nyújt arra, hogy milyen mértékben becsmérlik vagy tekintik ellenségesen a kiemelkedő külföldi országokat (szemben a népekkel).⁴⁶ Ezért hasznos a nacionalizmus tendenciáinak másik mutatójaként megvizsgálni a barátsági szinteket az idők folyamán.⁴⁷

Amint a 9. és 10. ábra mutatja, a kínaiak Japán és az Egyesült Államok iránti barátsága 1998-tól körülbelül 2009-ig csökkent, amikor is úgy tűnik, hogy a trendvonal megállt. Valójában az Egyesült Államokkal szembeni barátság 2009 és 2015 között enyhén nőtt, bár ez a változás a 95 százalékos megbízhatósági vonalakon belül van. A kvadratikusan trendvonalak arra utalnak, hogy a Kína főbb politikai-katonai kihívóival szembeni barátság csökkenése lelassult, ha nem is állt meg.

teszt 5: nacionalizmus és kor

Az ötödik teszt a kínai fiatalok nacionalizmusának tendenciáira összpontosít. Függetlenül attól, hogy a kínai nacionalizmust instrumentálisan felülről, ~~szóval~~ alulról vagy mindkettőből ered, a Kínai Kommunista Párt (KKP) kifejezetten megpróbálta előmozdítani a nacionalizmust a kínai fiatalok körében.⁴⁸ Ennek eredményeként,

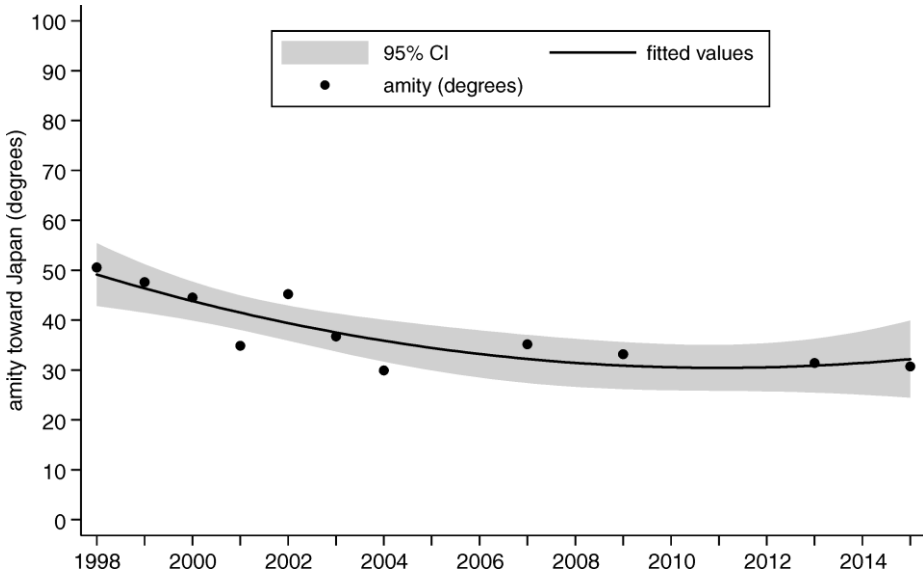
46. A barátság általában változékonyabb, mint az identitásbeli különbségek, és valószínűleg jobban befolyásolják az államközi kapcsolatokat érő rövid távú sokkok. Mindazonáltal a BAS-ben mérsékelt negatív korreláció mutatkozik egy ország iránti barátság szintje és az identitásbeli különbségek észlelése között az adott ország népével. Más szóval, a barátság érzései csökkennek, ahogy a különbözőség észlelése növekszik. A teljes 2015-ös BAS-ben, amely a pekingi tartózkodási engedéllyel rendelkezőket és a pekingi tartózkodási engedéllyel nem rendelkezőket is magában foglalja, a Pearson r egyrészt az amerikaiakkal szembeni identitásbeli különbség észlelése, másrészt az Egyesült Államokkal szembeni barátságosság között $- ,47$ ($p=0,000$), a japánok és Japán esetében pedig $- ,58$ ($p=0,000$).

47. A barátsági mérések ráadásul a "növekvő nacionalizmus" mém egyik változatát rögzítik, nevezetesen azt, hogy a nép ellenségessége az olyan országokkal szemben, mint az Egyesült Államok és Japán, növekszik.

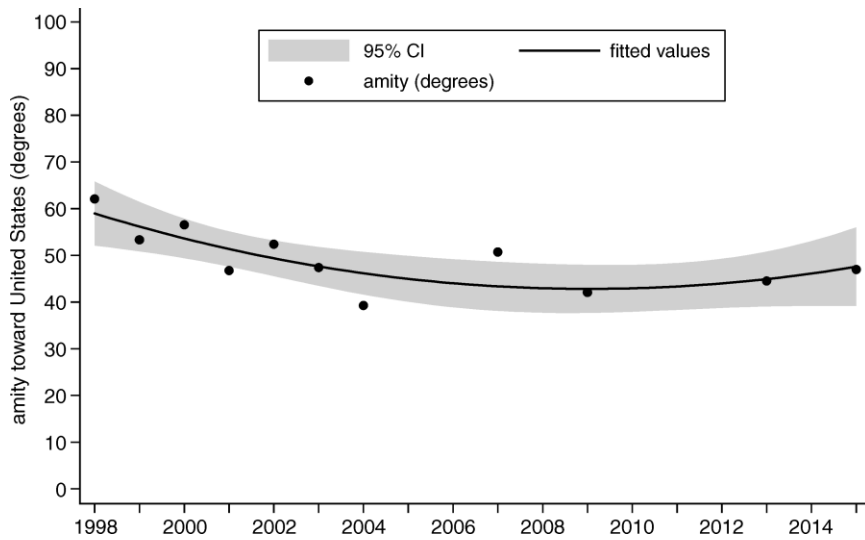
48. A Hazafias Oktatási Kampany az 1990-es évek elején indult, válaszul az 1989-es kommunista párturalom elleni diák- és munkástüntetésekre. A kampany célja az volt, hogy beoltja a kínai fiatalokat az úgynevezett nyugati értékekkel szemben, az imperialisták által Kínának a múltban elszenvedett megaláztatás történelmi emlékeinek felelevenítésével. Lásd Zhao Suisheng, "A State-led Nationalism: The Patriotic Education Campaign in Post-Tiananmen China," *Communist and Post-Communist Studies*, Vol. 31, No. 3 (September 1998), pp. 287-302; Zheng Wang, *Never Forget National Humiliation: History Memory in Chinese Politics and Foreign Relations* (New York: Columbia University Press, 2012); és William A. Callahan, *China: The Pessimist Nation*

Felerősödik a kínai nacionalizmus?
(Oxford: Oxford University Press, 2010).

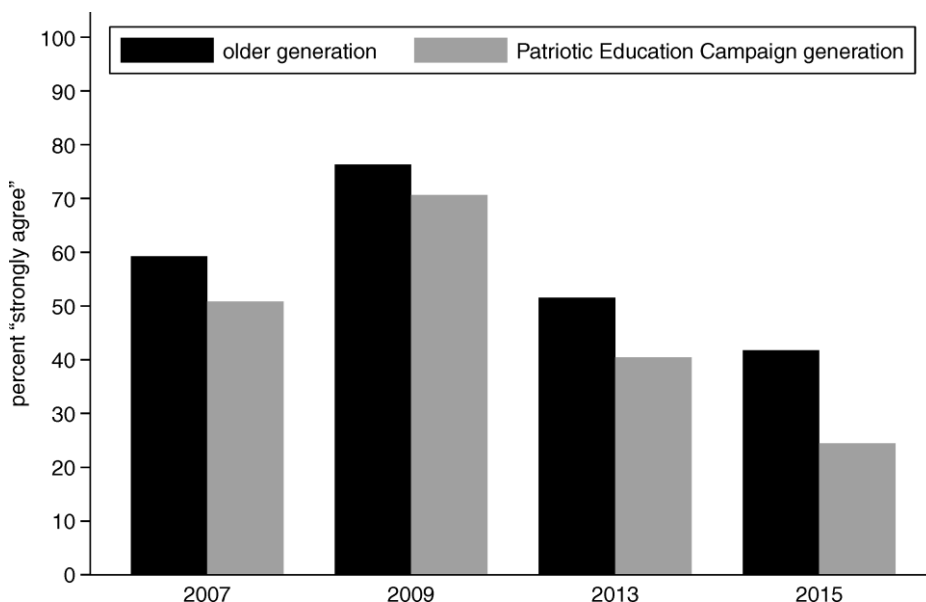
9. ábra. A Japánnal szembeni barátság tendenciái

10. ábra. Az Egyesült Államokkal szembeni barátság tendenciái

11. ábra. "Inkább lennék kínai állampolgár" és generáció (BAS 2007-15)

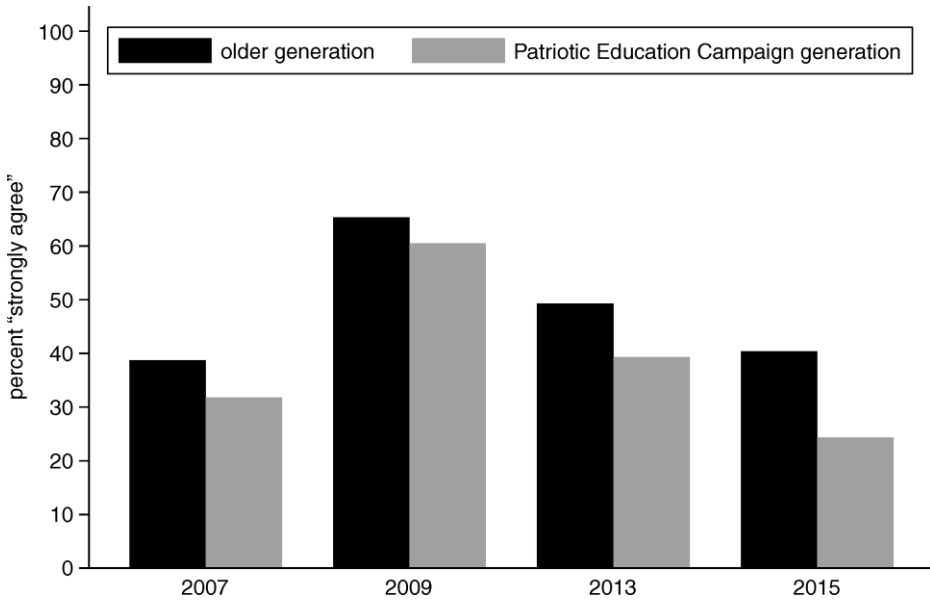
Kínán belüli és kívüli elemzők gyakran állítják, hogy a növekvő nacionalizmus elsősorban ifjúsági jelenség, ahogyan azt a "dühös fiatalok" (*fenqing*) generációjára való utalások is sugallják.

Az adatok azonban azt mutatják, hogy a fiatalabb válaszadók nem nacionalistábbak, mint az idősebb generációk. Például a nacionalizmussal kapcsolatos összes BAS-kijelentés újbóli vizsgálatakor kontrolláltam azokat a válaszadókat, akik az 1993/94-ben indított Hazafias Nevelési Kampány célpontjai voltak. Az egyszerűség kedvéért őket a hazafias nevelés generációjának (PEG) tagjainak nevezem. A PEG-nek azokat tekintem, akik 1993-ban tizenöt évesek vagy annál fiatalabbak voltak. Amint a 11-13. ábra mutatja, 2007 és 2015 között a hazafias nevelésben részesülő generációk az idősebb válaszadókhoz képest következetesen kisebb valószínűséggel értettek egyet teljes mértékben a három standard nacionalizmus-kijelentéssel.⁴⁹

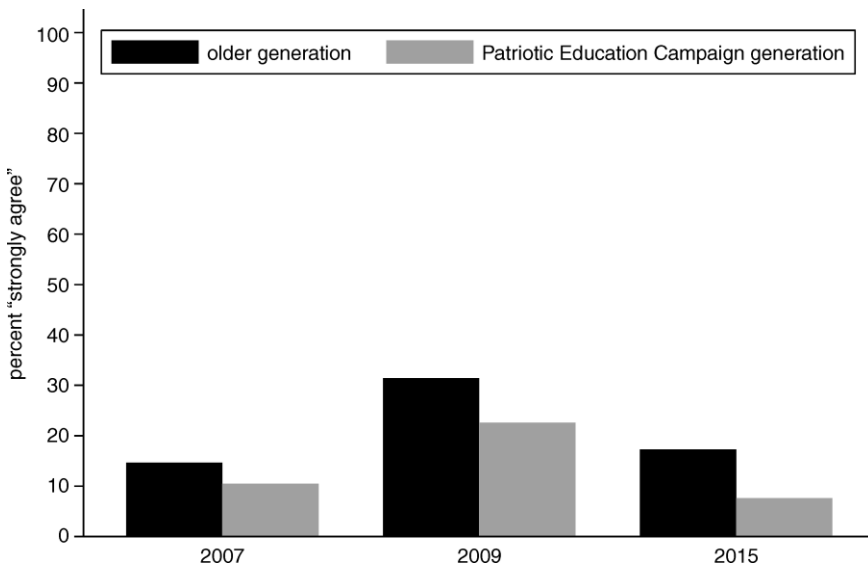
Ez a különbség az idősebb válaszadók és a PEG között az identitáskülönbség-skálákra is kiterjed. Az 1. táblázat azt mutatja, hogy az egyszerű *t-próbák* a BAS 2007

49. A minél reprezentatívabb minta elérése érdekében a 11-13. ábrákhoz a teljes adatállományt használtam, beleértve a városi, vidéki, pekingi és nem pekingi tartózkodási engedéllyel rendelkező válaszadókat. Ezáltal az elemzés éveit a 2007-15 közötti időszakra korlátoztam. A PEC-et megtapasztaltak és az idősebb generációk között ebben az időszakban végzett tizenegy összehasonlításból tízben a generációk közötti különbségek statisztikailag szignifikánsak voltak. Ugyanezeket az adatokat megvizsgáltam a 2007 előtti időszakokra vonatkozóan is, és az eredmények összhangban vannak a későbbi időszakokkal.

12. ábra. "Kína jobb ország, mint a legtöbb" és generáció (BAS 2007-15)

13. ábra. "Akkor is támogatnod kell a hazádat, ha az rossz" és a generáció (BAS 2007-15)

1. táblázat. Identitáskülönbség és generáció

Identitáskülönbség (japán)	Idősebb generáció	Hazafias oktatás generációja	<i>t</i> *	<i>p</i>
2015	3.15 (N= 958)	1.83 (N=366)	9.77	0.00
2013	2.25 (N=1,109)	1.34 (N=301)	5.44	0.00
2009	3.09 (N= 407)	2.87 (N=173)	1.23	0.11
2007	2.9 (N= 484)	2.64 (N=206)	1.26	0.1
Identitás Különbség (Amerikaiak)	Régebbi Generáció	Hazafias nevelés Generáció	<i>t</i> *	<i>p</i>
2015	2.56 (N= 895)	1.72 (N=364)	6.71	0.00
2013	1.78 (N=1,105)	0.83 (N=301)	5.89	0.00
2009	3.15 (N= 405)	2.81 (N=173)	1.83	0.03
2007	2.36 (N= 484)	2.12 (N=205)	1.26	0.10

*kétfarkú teszt

a 2015-ös adatok azt mutatják, hogy a PEG megítélése lényegesen kisebb különbséget mutat az idősebb válaszadókhoz képest. Másképp fogalmazva, a PEG hajlamos arra, hogy a japánokat és az amerikaiakat kevésbé tekintse a Másiknak, mint az idősebb generációk.

Összefoglalva, ezek az eredmények nem támasztják alá azt az érvet, hogy a kínai fiatalok nacionalistábbak lennének, mint az idősebbek.

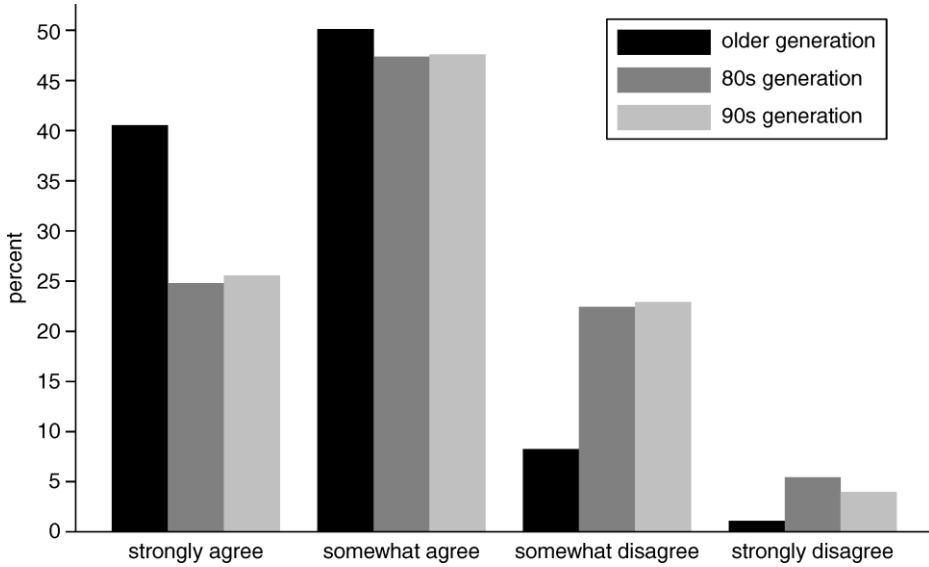
A PEG azonban meglehetősen tompa kategória. Sokat beszéltek a PEG-en belüli eltérésekről az 1980-as években született kínaiak (akiket a 80-as évek utáni generációnak neveznek) és az 1990-es években született kínaiak (a 90-es évek utáni generáció) között. Emellett az elemzések nagy része azt sugallja, hogy ez a két generáció nacionalistább, mint a korábbiak.⁵⁰

A BAS adatai nem támasztják alá azt az elképzelést, hogy a 80-as és 90-es évek generációi között jelentős különbség lenne. Mindkét generáció jelentősen kevésbé nacionalista, mint az idősebb generációk, és a 90-es évek generációja a legtöbb mérés alapján kevésbé nacionalista, mint a 80-as évek generációja. Ha például a három standard nacionalizmus-kijelentést nézzük, mind a 80-as, mind a 90-es évek generációja jelentősen kisebb valószínűséggel értett egyet ezekkel az állításokkal, mint az idősebb generáció (14-16. ábra).⁵¹ A két fiatalabb generáció között nincs különbség az első két állítás támogatottsága tekintetében. A harmadik állítás esetében, amely inkább a

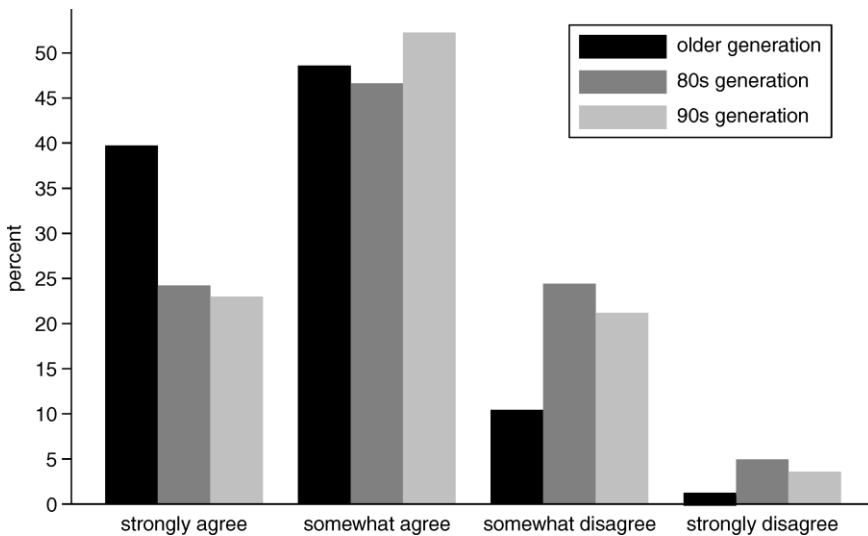
50. Ying Jiang, *Cyber-nacionalizmus Kínában: Challenging Western Media Portrayals of Internet Censorship in China* (Adelaide, Australia: University of Adelaide Press, 2012), <http://www.oapen.org/search?identi%er=560092>; és Sandra Valeri Constantin, "The Post-80s Generation in Beijing: Collective Memory and Generational Identity," *International Journal of Area Studies*, Vol. 8, No. 1 (2013), p. 22.

51. A maximális reprezentativitás érdekében a teljes BAS 2015-ös adatállományt használtam. Az 1990-es évek generációjának mérete a mintában gyorsan csökken, amint visszamegyünk az időben a korábbi hullámok felé.

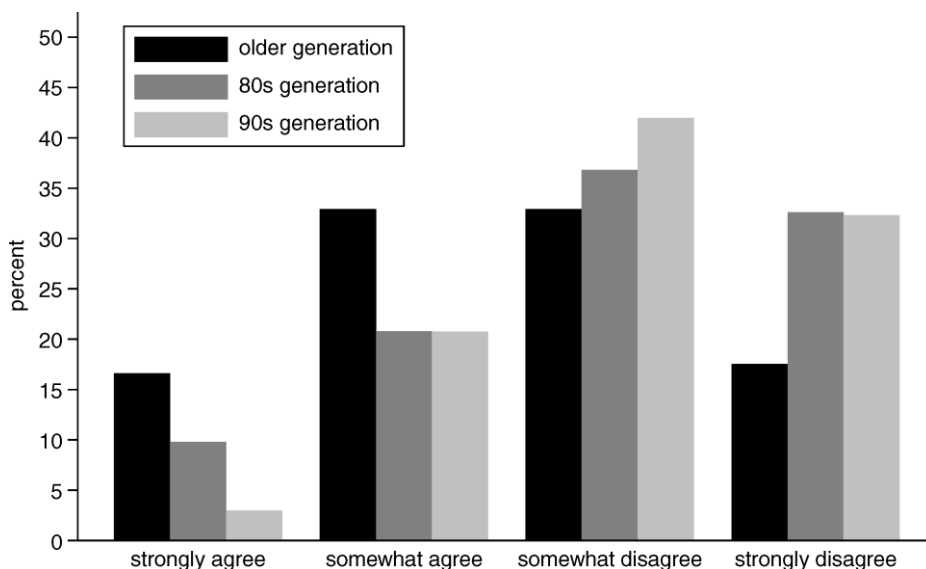
14. ábra. "Inkább vagyok kínai állampolgár" és generáció (BAS 2015)

15. ábra. "Kína jobb, mint a legtöbb ország" és a generáció (BAS 2015)

16. ábra. "Támogasd az országot még akkor is, ha az rossz" és a generáció (BAS 2015)

nacionalista vagy megkérdőjelezhetetlen nacionalizmus, a 90-es évek generációja sokkal kisebb valószínűséggel ért "teljesen egyet", mint a 80-as évek generációja, és sokkal inkább "inkább nem ért egyet". Ez a különbség arra utal, hogy a 90-es évek generációja valamivel szkeptikusabban tekint a kormányra, mint a 80-as évek generációja, de mindketten sokkal szkeptikusabbak, mint az idősebb generáció.

Ami a japánokkal és az amerikaiakkal való azonosítási különbségek mérését illeti, a 2. táblázat a három generáció közötti különbségeket mutatja a BAS 2015-ös adatai alapján. A 80-as és 90-es évekbeli generációk átlagos identitáskülönbség-pontszámai statisztikailag szignifikánsan alacsonyabbak, mint a válaszadók idősebb generációinak pontszámai.

A 2. táblázat azt is jelzi, hogy ahogy a válaszadók egyre fiatalabbak lesznek, úgy csökken az identitásbeli különbségek érzékelése. A 90-es évek generációjának általában alacsonyabb az identitásbeli különbségek érzékelése, mint a 80-as évek generációjának.⁵² Ez a különbség statisztikailag szignifikáns az amerikaiakkal kapcsolatos vélekedések tekintetében,⁵³ , de csak kis mértékben szignifikáns a japánokkal szembeni különbségek érzékelése tekintetében.⁵⁴

52. Azt is meg kell jegyezni, hogy szignifikáns általános összefüggés van az életkor és az észlelt identitásbeli különbség között a japánokkal ($r=.30$ $p=0.000$ $N=2138$) és az amerikaiakkal ($r=.27$ $p=0.000$ $N=2051$). Vagyis minél idősebb a válaszadó, annál nagyobb az észlelt identitásbeli különbség.

53. Generációk közötti különbség az amerikaiakkal szembeni identitásbeli különbségben, $t= -2,96$ $p=0,00$, kétfarkú.

Felerősödik a kínai nacionalizmus?

54. Nemzedékek közötti különbség a japánokkal való identitásbeli különbségben, $t = -1,67$ $p = 0,1$, kétfarkú.

2. táblázat. Generációs és identitásbeli különbség (BAS 2015)

	Identitáskülönbség -pontszám (japán)	t (az idősebb generációhoz képest)	p*
Idősebb generációk	3.19 (N=1,396)		
80-as évek generáció	2.15 (N= 533)	9.37	0.00
90-es évek generációja	1.83 (N= 209)	8.64	0.00
	Identitáskülönbség g-pontszám (amerikaiak)	t (az idősebb generációhoz képest)	p*
Idősebb generációk	2.64 (N=1,319)		
80-as évek generáció	1.85 (N= 520)	7.47	0.00
90-es évek generációja	1.34 (N= 212)	8.86	0.00

*kétfarkú teszt

Az életkor talán a szélsőségeknél számít a legtöbbet. Egyes elemzők szerint például Kína úgynevezett dühös fiataljai képviselik a legszélsőségesebb nacionalista nézeteket - nacionalista, Nyugat- és Japán-ellenes nézeteket. Ha azonban azokat nézzük, akik maximálisan becsmérik a japánok és az amerikaiak identitásjegyeit (pl. akik a 6 pontot érnek el az identitáskülönbség-skálán), akkor 2015-ben az átlagéletkor körülbelül tíz évvel idősebb, mint a kevésbé szélsőséges nézeteket vallóké.⁵⁵ Mind a 80-as, mind a 90-es évek generációi kisebb valószínűséggel tartoznak ebbe a szélsőséges csoportba, mint az idősebb generáció. Amint a 17. és 18. ábra mutatja, a generációk között általános lineáris kapcsolat áll fenn. A japánok és az amerikaiakkal szemben az identitásbeli különbségek szélsőséges megítélését vallók körülbelül kétszer nagyobb valószínűséggel tartoznak az idősebb generációhoz, mint a 90-es évek generációjához. A generációs különbségek statisztikailag szignifikánsak a japánokkal szembeni különbségek észlelése tekintetében,⁵⁶ de csak határesetben szignifikánsak, amikor az amerikaiakról van szó.⁵⁷ Maguk a 80-as és 90-es évek generációi között nincs statisztikailag szignifikáns különbség.⁵⁸

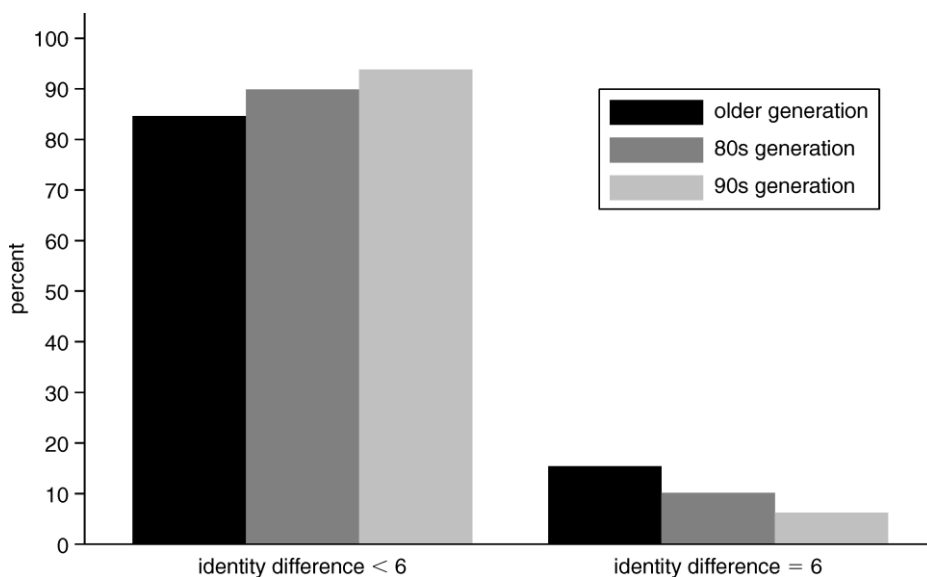
Az amity-adatok hasonló történetet mesélnek el. 2007-ben nem volt jelentős különbség a PEG és az idősebb generációk között az Egyesült Államokkal szembeni barátság tekintetében, bár a PEG-ek hűvösebb véleményt vallottak Japánról. Azóta azonban a PEG az idősebb válaszadókhoz képest mindkét országgal szemben jelentősen melegebb érzelmeket mutat (lásd a 3. táblázatot). Valójában úgy tűnik, hogy a PEG generáció a Japán iránti barátság szintjének csökkenése lassulásának vagy megállásának forrása az elmúlt néhány évben.

55. 47,35 évesek a 37,71 évesekkel szemben ($t=9,98$ $p=0,00$, kétfarkú).

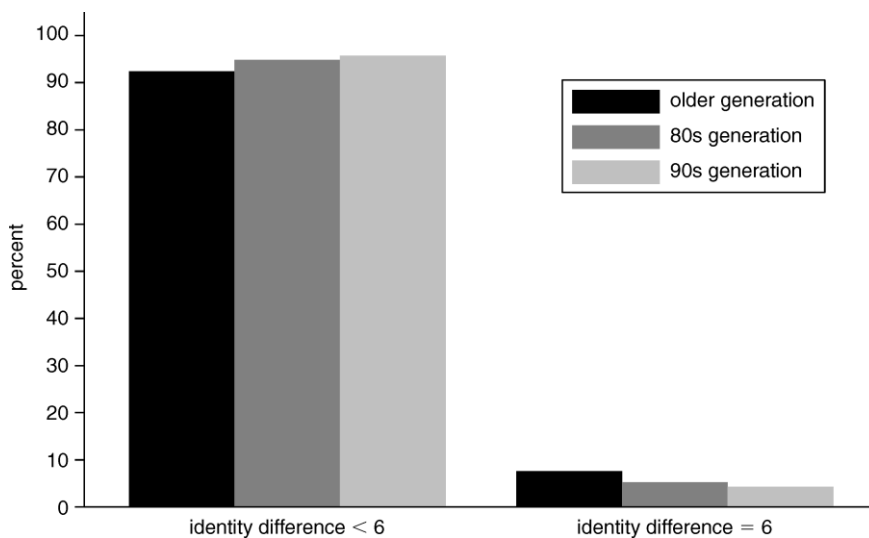
56. Az idősebb generáció és az 1980-as években született generáció összehasonlítása $X^2 = 8,93$ $p=0,003$. Az idősebb generációt az 1990-es években született generációval összehasonlítva, $X^2 = 12,57$ $p=0,00$.

57. Az idősebb generáció és az 1980-as években született generáció összehasonlítása $X^2 = 3,31$
 $p=0,07$. Az idősebb generáció és az 1990-es években született generáció összehasonlítása, $X^2 = 3,07$
 $p=0,08$.
58. Itt $X^2 = 0,29$ $p=0,59$.

17. ábra. Generációs és szélsőséges identitásbeli különbség a japánokkal (BAS 2015)

18. ábra. Generációs és szélsőséges identitásbeli különbség az amerikaiakhoz képest (BAS 2015)

3. táblázat Generáció és Amity (BAS 2015)

Barátság Japánnal szemben	Idősebb generáció	Hazafias oktatás generációja	t	p*
2015	26.88 (N=1,013)	40.10 (N=408)	- 9.16	0.00
2013	29.42 (N=1,131)	38.50 (N=311)	- 6.33	0.00
2009	31.75 (N= 398)	36.48 (N=168)	-2.32	0.01
2007	36.53 (N= 494)	31.87 (N=206)	2.10	0.02
Barátság a Egyesült Államok	Idősebb válaszadók	Hazafias nevelés Generáció	t	p*
2015	43.35 (N= 981)	55.71 (N=408)	- 8.69	0.00
2013	42.05 (N=1,130)	53.5 (N=311)	- 8.08	0.00
2009	39.74 (N= 404)	47.03 (N=176)	-3.39	0.00
2007	50.78 (N= 490)	50.53 (N=205)	0.12	0.45

*kétfarkú teszt

4. táblázat. Amity és generáció (BAS 2015)

	Japán iránti barátság (fokozatok)	t (az idősebb generációhoz képest)	p*
Idősebb generáció	27.61 (N=1,543)		
80-as évek generáció	36.40 (N= 604)	- 7.53	0.00
90-es évek generációja	37.88 (N= 233)	- 6.09	0.00
	Barátság az Egyesült Államokkal (fokozatok)	t (az idősebb generációhoz képest)	p*
Idősebb generáció	43.69 (N=1,478)		
80-as évek generáció	53.71 (N= 601)	- 8.55	0.00
90-es évek generációja	56.76 (N= 232)	- 7.66	0.00

*kétfarkú teszt

A 80-as és 90-es évekbeli válaszadók között sincsenek generációs különbségek a Japán és az Egyesült Államok iránti barátság tekintetében. Amint a 4. táblázat mutatja, az idősebb generációval összehasonlítva mind a 80-as, mind a 90-es évek generációja sokkal melegebb véleménnyel van Japánról és az Egyesült Államokról, és nincs szignifikáns különbség a két kohorsz átlagos barátsági szintje között.

Összefoglalva, még akkor is, ha a hazafias nevelési kampány generációját két, általánosan azonosított kohorszra osztjuk, a kínai fiatalok nem tűnnek ellenségesebbnek Japánnal és az Egyesült Államokkal szemben, mint az idősebbek.⁵⁹ Ezek a ^and-

59. Ezek a fiatalok és a nacionalizmusra vonatkozó megállapítások összhangban vannak a Tang és Darr, "Chinese Nationalism and Its Political and Social Origins", 820. o.; valamint Robert

Hoffmann és Jeremy Larner, "The Demography of Chinese Nationalism: A Field-Experimental Approach,"

A korszakra vonatkozó megállapítások a kínai nacionalizmus tendenciáinak általánosabb magyarázatára utalnak, legalábbis a pekingi lakosság körében. Alapvetően Peking lakossága képzettebb lett. És idővel a 80-as és most már a 90-es évek generációi - azok a generációk, amelyek a leginkább ki voltak téve a globalizáció ökológiai és kulturális hatásainak - egyre nagyobb arányt képviselnek a teljes népességben belül.⁶⁰

Az érveléssel szembeni kifogások

Ez a tanulmány öt alkalommal tesztelte a Kínában növekvő nacionalizmusról szóló hagyományos bölcsességet. A cikk nem ad magyarázatot a kínai nacionalizmus szintjének eltéréseire vagy a Kínáról szóló kommentárokból a növekvő népi nacionalizmus mértékére. Inkább egy nagyon gyakori empirikus állítást tesztel a növekvő nacionalizmusról a pekingi lakosság egy mintáján, a BAS felmérés által biztosított bázisvonal és mérőszámok segítségével. A cikk azt találja, hogy a hagyományos bölcsességgel ellentétben a kínai nacionalizmus számos mérőszáma a 2000-es évek eleje óta viszonylag stabilnak tűnik, bár a 2008-as pekingi olimpiai játékok hatására valószínűleg egy átmeneti kiugrással. 2009 óta (és néhány esetben 2007 óta) úgy tűnik, hogy a nacionalizmus legtöbb mutatója visszaesett, néhány esetben a 2000-es évek eleji szint alá. A cikk továbbá azt találja - ismét a hagyományos bölcsességgel ellentétben -, hogy a kínai fiatalok a nacionalizmus minden mérőszámában kevésbé nacionalisták, nem pedig nacionalistábbak, mint az idősebb válaszadók. Az 1970-es évek vége után születettek alkotják a legkevésbé nacionalista demográfiai csoportot.

Ezekre a megállapításokra két lehetséges válasz létezik. Először is, még ha a nacionalizmus Kínában nem is növekszik olyan gyorsan vagy következetesen, mint ahogy azt a hagyományos bölcsesség sugallja, lehetséges, hogy a kínai polgárok a nacionalizmus skálán magasabbra kerülnek, mint sok más ország polgárai. Tang és Darr megjegyzi, hogy a kínai nacionalizmus különböző mérőszámok alapján az első tíz ország között van.⁶¹ A különbség a tíz legnagyobb nacionalista országhoz képest azonban viszonylag kicsi. Tang és Darr tanulmánya összehasonlítja a 2008-as Kínát a 2003-as Nemzetközi Társadalmi Felmérési Program (ISSP) különböző országaihoz képest.

China Quarterly, 2013. március, 198. o. Andrew Chubb is azt sugallja, hogy a fiatalok kevésbé támogatják a Dél-kínai-tengeren folytatott militarizáltabb politikát. Lásd Chubb, "Exploring China's 'Maritime Consciousness': Public Opinion on the South and East China Sea Disputes" (Perth, Ausztrália: Perth USAsia Center, 2014), 11. o.

60. A 2000-es népszámláláskor a pekingi lakosok 17,5 százaléka rendelkezett műszaki vagy egyetemi szintű vagy annál magasabb végzettséggel. Ez a szám 2005-re 25,5 százalékra nőtt, 2010-re pedig elérte a 33,5 százalékot. A 2000-es BAS-ben a mintának csak 4,4 százaléka született az 1980-as években. Ez az arány 2015-re 24 százalékra emelkedett.

61. Tang és Darr, "Chinese Nationalism and Its Political and Social Origins" (A kínai nacionalizmus és annak politikai és társadalmi eredete), 816. o.

identitásfelmérés. Ha azonban összehasonlítjuk a nemzeti identitásról szóló legfrissebb ISSP-felmérést (2013) a BAS 2013-as teljes adathalmazával, a kínai válaszadók kisebb valószínűséggel vallják magukat inkább kínai állampolgárnak, mint a japán válaszadók (48% és 62%). A kínai és a japán válaszadók nagyjából ugyanolyan valószínűséggel értenek egyet azzal, hogy országuk jobb, mint a legtöbb más ország (46 százalék a 49 százalékkal szemben). Kína és más országok közötti további összehasonlítások a nacionalizmus tartalmát és intenzitását illetően fontos lépés lenne a nacionalizmus intenzitásának kínai tendenciáival kapcsolatos hagyományos bölcsesség tesztelésében.

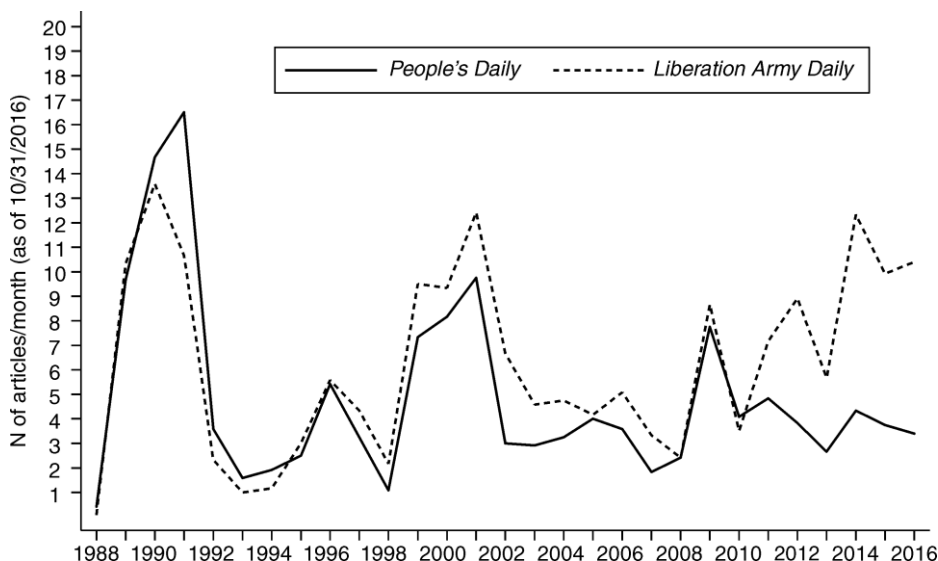
A második ellenérv az, hogy még ha a nacionalizmus jelenleg nem is növekszik Kínában, a növekvő nacionalizmus még valójában a KKP külföld-ellenes propagandájának fokozására utal, amelynek célja részben az, hogy elterelje az emberek figyelmét a rezsím teljesítményéről, és a külföldiek okolja az ország társadalmi, politikai és gazdasági problémáiért. Az amerikai kommentárok nagy részében az a narratíva rajzolódik ki, hogy különösen Xi Jinping elnök - ellentétben az állítólag mérsékeltebb korábbi vezetőkkel, mint Hu Jintao vagy akár Jiang Zemin - a külföld-ellenes diskurzus példátlan újjáéledését irányítja Kínában. Az amerikai médiában egyesek azt állítják, hogy Xi alatt megnőtt az "ellenséges erőkről" vagy "külföldi ellenséges erőkről" szóló retorika.⁶² Ebben a tekintetben talán a népi nacionalizmus Kínában újra erősödni kezd, ahogy a propagandakampány hatásai érezhetővé válnak.

Bár nem zárható ki, hogy a kínai nacionalista érzelmek a jövőben erősödni fognak - a BAS egyes mutatók tekintetében jelentős eltéréseket mutat az egyes időszakokban -, a valóság sokkal bonyolultabb, mint a narratíva. Kétségtelen, hogy a rezsím gyakran vádolja a "külföldi ellenséges erőket", vagy, ami még gyakoribb, az "ellenséges erőket" ideológiai felforgatással.⁶³ De a korábbi rezsimekhez képest a Xi-rezsím nem használta ezt a kifejezést, legalábbis e sorok írásakor. Ha megnézzük az idők folyamán az "ellenséges erőkre" utaló cikkek gyakoriságát a *People's Daily*-ben (a KKP elsődleges médiaorgánuma és a

62. Peter Ford, "China Targets 'Hostile Foreign Forces' in Crescendo of Accusations", *Christian Science Monitor*, 2014. november 9., <http://www.csmonitor.com/World/Asia-Paci/c/2014/1109/China-targets-hostile-foreign-forces-in-crescendo-of-accusations>; Edward Wong, "In New China, 'Hostile' West Is Still Derided", *New York Times*, 2014. november 11., http://www.nytimes.com/2014/11/12/world/asia/china-turns-up-the-rhetoric-against-the-west.html?_r=0; valamint Edward Wong és Mia Li, "Q. and A.: Zhang Lifan on the New Chinese Nationalism," *New York Times*, 2014. november 27., <http://sinosphere.blogs.nytimes.com/2014/11/27/q-and-a-zhang-lifan-on-the-new-chinese-nationalism/>. Lásd még az erre az állításra való hivatkozást: Fareed Zakaria, "China's Growing Clout", *fareedzakaria.com*, 2014. november 14., <https://fareedzakaria.com/2014/11/14/chinas-growing-clout/>.

63. Egy kínai disszidens például egy kényszerű nyilvános vallomásaiban bírálta az "ellenséges erők" azon törekvéseit, hogy ideológiai háborút folytassanak Kína ellen. Lásd Chris Buckley, "Week of TV Trials in China Signals New Phase in Attack on Rights," *New York Times*, 2016. augusztus 5., <http://www.nytimes.com/2016/08/06/world/asia/china-trial-activists-lawyers.html>.

19. ábra. Az "ellenséges erők" kifejezést használó cikkek átlagos havi száma a *People's Daily* és a *Liberation Army Daily* napilapokban

ezért a rezsím egyik legfontosabb ideológiai jelzőeszközének tekinthető⁶⁴), egyértelmű, hogy a kifejezés sokkal elterjedtebb volt a korábbi vezetők alatt a belpolitikai válságok idején. Amint a 19. ábra mutatja, a kifejezés használata az 1989-es Tiananmen-mészárlás után ugrott meg, amikor a rezsím megpróbálta beoltani a hosszúállítólagos nyugati "békés evolúciós" stratégia, az ideológiai felforgatás ellen. A használat 1998 után tetőzött, amikor a Falungong-szekta komoly kihívást jelentett a KKP politikai szervezési monopóliumára nézve. Abban az időben a Jiang Zemin-rezsím a Kína "nyugatisítására" és "megosztására" irányuló amerikai erőfeszítések ellen lármázott. Aztán a 2000-es évek közepén, amikor Hszincsiangban és Tibetben felerősödött az etnikumok közötti erőszak, a mém használata ismét felerősödött a *People's Daily*-ben. A minta meglehetősen világosnak tűnik: amikor a rezsím aggódik a legitimitását érő komoly kihívások miatt, megpróbálja a (többnyire külföldi) "ellenséges erők" hárítani a felelősséget.⁶⁵ Ez nem új jelenség, és a Kommunista Párt-propagandarendszere

64. Szeretnék köszönetet mondani Alice Millernek, amiért rámutatott a *People's Daily* jelentőségére ebben a tekintetben.

65. Amikor a Deng Xiaoping-korszak elején a Pekingi Egyetemen tanultam, a saját szememmel láttam a külföld- és Nyugat-ellenes propaganda alkalmazását az 1983-84-es rövid életű, szellemi szennyezés elleni kampány során. A kampány során számos úgynevezett életstílus-gyakorlatot (akkoriban ezek közé tartozott a diszkótánc, a nyugati öltönyök és a férfiak hosszú haja, a "szellemi szennyezés" egyéb megnyilvánulásai mellett) önkényesen betiltottak vagy sokkal szigorúbban elfojtottak, mint Xi alatt a "külföldi" életstílus-gyakorlatokat.

Xi alatt ezt a mémát közel sem használta olyan mértékben, mint a korábbi kínai vezetők, legalábbis a lakosság egészét tekintve.⁶⁶ 2011 óta azonban megugrott a kifejezés használata a *Felszabadítási Hadsereg Napilapban*, a kínai hadsereg fő ideológiai jelzőeszközében.⁶⁷ Szemben a korábbi vezetésekkel, ahol a társadalomnak szóló üzenetek (a *People's Daily-n* keresztül) és a hadseregnek szóló üzenetek (a *Liberation Army Daily-n* keresztül) egybecsengtek, Xi alatt az "ellenséges erők" mém inkább a hadseregnek szól. Úgy tűnik, hogy a mém célja, hogy figyelmeztessen a hadsereg KKP-s vezetésének felforgatására irányuló állítólagos külföldi erőfeszítésekre azáltal, hogy a Népi Felszabadító Hadsereg pártvezetése helyett a nemzeti vezetésről szóló eszméket terjeszt. Ez a megfigyelés összhangban van Xi saját elemzésével a Szovjet Kommunista Párt összeomlásáról - nevezetesen, hogy az összeomlás egyik fő oka az volt, hogy a szovjet hadsereg elhagyta a pártot.⁶⁸ A *Népi Napilapban* a mém hangsúlyának éles eltérése a *Felszabadító Hadsereg Napilapjához* képest Xi alatt azt sugallja, hogy relatív értelemben jobban aggódik a hadseregben zajló "idegen" ideológiai felforgatás miatt, mint a társadalom egészében.⁶⁹

Az idegenellenes "ellenséges erők" helyett Xi elsődleges ideológiai üzenete a "kínai nemzet nagy megújulása" (lásd a 20. ábrát). Ezt a koncepciót itt nem tudom részletesen tárgyalni, de elég, ha annyit mondok, hogy akínaiak akár a nemzet anyagi vívmányaira való homályosan jóindulatú büszkeséggé, akár a külföldi imperialisták által elszenvedett évszázados megaláztatás bosszúálló tisztára mosásaként értelmezhetik. Ez az ideológiai kampány

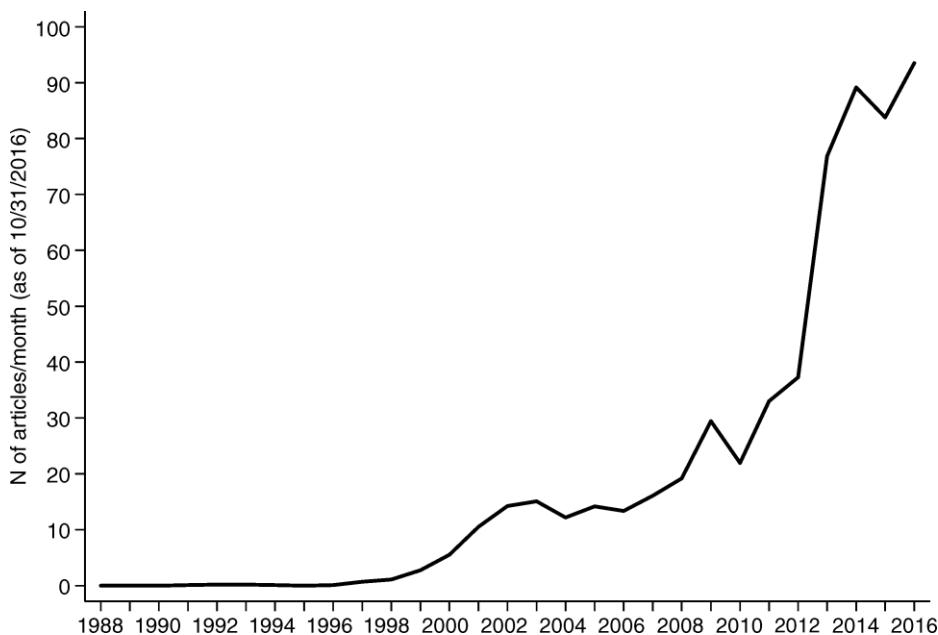
66. Xi azonban az ideológiai tisztaságot és egységet arra használta, hogy a párttagokat arra kényszerítse, hogy felsorakozzanak a vezetése mögött, és ami a legfontosabb, hogy javítsák viselkedésük és tisztességük színvonalát, hogy ezáltal megerősítsék a párt uralmának minőségét és legitimitását. A párton belüli ideo- logikus lazaság elleni kampányok és a párton kívüli nacionalizmus ápolása azonban nem ugyanaz. A Xi alatti ideológiai szigorítás néhány leegyszerűsítő leírása hajlamos elmosni a különbségeket.

67. Ez arra utal, hogy Xi ideológiai üzeneteinek nagy részéhez hasonlóan a párt iránti katonai engedelmesség újabbli összpontosítás a Hu Jintao-korszakban kezdődött. Xi azonban még tovább növelte ennek jelentőségét.

68. Lásd Gao Yu kínai újságíró elemzését egy belső beszédéről, amelyet Xi állítólag 2012 decemberében tartott, in: Gao, "Nan er Xi Jinping" [Xi Jinping "Az ember"], *Deutsche Welle* (kínai kiadás), 2013. december 25., <http://www.dw.com/zh/%E7%94%B7%E5%84%BF%E4%B9%A0%E8.%BF%91%E5%B3/a-16549520>. Gao elemzésének részleteit a következőképpen fordították le: "Leaked Speech Shows Xi Jinping's Opposition to Reform", *China Digital Times*, 2013. január, [http:// chinadigitaltimes.net/2013/01/leaked-speech-shows-xi-jinpings-opposition-to-reform/](http://chinadigitaltimes.net/2013/01/leaked-speech-shows-xi-jinpings-opposition-to-reform/).

69. Hszi alatt nem volt jelentős növekedés az "ellenséges erők" kifejezést használó cikkek gyakoriságában sem a China Digital News Library újságadatbázisában található több száz más médiumban. Még a gyakran keményvonalas *Global Timesban* sem éri el az ilyen cikkek havi átlaga Xi alatt a Hu Jintao rezsim alatti legmagasabb szintet. Végül, egy egyedülálló adatbázisban, amely több mint 40 000 közösségi média posztot tartalmazott a Jiangxi tartomány egyik városi kerületének internetes propaganda irodájából 2012 és 2014 között, egyik sem használta az "ellenséges erők" kifejezést, ami arra utal, hogy az alulról jövő szinteken sem volt külön kampány. Köszönöm Molly Robertsnek, hogy átkutatta ezt a kifejezést az adatbázisban.

20. ábra. A *People's Daily*ben a "kínai nemzet nagy újjászületése" kifejezést használó cikkek átlagos havi száma

a BAS adatai túlságosan frissek ahhoz, hogy az üzenetnek a nacionalizmus vagy az identitásbeli különbségek szintjére gyakorolt egyértelmű hatásait tükrözni lehessen. Az üzenet hatásainak mérése azonban a jövőbeni kutatások középpontjában kell, hogy álljon.

A fenti vita nem azt akarja sugallni, hogy a nacionalizmusnak nincs jelentősége a kínai külpolitikában. Bár még mindig nem ismerjük jól dokumentáltan azokat a mechanizmusokat, amelyekkel a kínai felső vezetők reagálnak a nacionalista közvéleményre, nincs okunk azt hinni, hogy a kínai vezetők és az őket kiválasztó elit ne lenne maga is különböző mértékben nacionalista.⁷⁰ Még ha a népi nacionalizmus nem is erősödik, az elitben jelenlévő ex-tremisztikus vagy idegengyűlölő, sőt rasszista érzelmek korlátozhatják a kínai külpolitikát, különösen a Japánnal való kapcsolatokban. Az az állítás azonban, hogy a politikai elitben lévő keménymag nacionalisták befolyásolhatják a külpolitikát, a döntéshozatalnak egy olyan modelljén alapul, amely nagyon különbözik a kínai döntéshozataltól.

70. Például a Politikai Hivatal Állandó Bizottságában a kínai belgrádi nagykövetség 1999-es amerikai bombázása után folytatott vita összefoglalása azt mutatja, hogy Kína legfelsőbb vezetői internalizálták az imperialista megaláztatás hosszú ideje tartó narratíváját. Lásd: Wang, *Never Forget National Humiliation*, 171-173. o.

huszonöt éves hagyományos bölcsesség a növekvő népi nacionalizmus hatásairól. Sőt, a külpolitikára vonatkozó előrejelzéseknek is másnak kellene lenniük. Az elit alapú nacionalizmus például azt vetítheti előre, hogy *ceteris paribus*, a csúcavezetőknek érzékenyebbnek kell lenniük a nacionalista érzelmekre az utódlási időszakokban, amikor az elit politikai harca valószínűleg tetőzik. Ezenfelül, amennyiben a külföldi kormányok a médiában magas rangú hangok által kifejezett elit alapú nacionalizmust tekintélyesnek tartják, ez hozzájárulhat a más országokkal folytatott biztonsági versenyhez. Másfelől az elit alapú nacionalizmus modellje azt is megjósolhatja, hogy a vezetők külpolitikájával szembeni elit kritikák visszafoghatók, mivel az utódlási politikát befolyásoló elit viszonylag kis csoportja könnyebben megvásárolható gazdasági és politikai mellékfizetésekkel.

Következtetés

Mit számít, ha Kínában a népi nacionalizmus nem úgy növekszik, ahogyan azt a média, a szakértők és az akadémiai világ számos képviselője gyakran leírja? Számít-e, ha a narratíva empirikusan problematikus, rossz forrásból származik, és mégis folyamatosan reprodukálják? A fontosság abban rejlik, hogy az erősödő kínai nacionalizmus mémje egy szélesebb körű mém része, amely egy kevésbé rugalmas, magabiztosabb és valójában revizionistább Kínáról szól. A kínai külpolitika nem minden ilyen leírása empirikusan pontatlan.⁷¹ Azonban az az elképzelés, hogy a növekvő nacionalizmus arra készíti Kína vezetőit, hogy revizionista álláspontot képviseljenek a tengeri vitáktól kezdve a kereskedelmi és beruházási kérdéseken át az úgynevezett liberális nemzetközi rend természetéig, azt sugallja, hogy preferenciáik eltérnek a kínai lakosság preferenciáitól, és hogy ezek figyelmen kívül hagyásának ára van. Ezeket az állításokat nem vizsgálták szisztematikusan. Vajon Xi Jinping valóban egy mérsékeltebb diplomáciát részesítene előnyben a dél-kínai-tengeri tengeri vitákkal szemben, ha nem lenne "növekvő" népi nacionalizmus? Nincs bizonyíték arra, hogy mérsékeltebb külpolitikai preferenciái lennének a területi kérdésekkel kapcsolatban, mint a közvéleménynek. Milyen árat fizetne egy olyan erős, tekintélyelvű vezető, mint Hszi, ha figyelmen kívül hagyná a közvéleményt, amikor nem kell népi választásokkal szembenéznie, amikor hatalmas belső biztonsági apparátust és hadsereget irányít, és amikor hatalmas propagandaeszközökkel rendelkezik a vélemény irányítására vagy szükség esetén annak elfojtására?⁷² Mert a népi nacionalizmus Kínában nem

71. Amint azt a "magabiztos Kína" memről szóló korábbi kutatásomban megjegyeztem, a "magabiztoság" pontos leírása Kína kényszerítő diplomáciájának a tengeri vitákban, de nem lehet könnyen általánosítani egy sor más kérdésre, ahol a kínai politika nem változik annyira, mint azt sok szakértő feltételezi. Lásd Alastair Iain Johnston, "How New and Assertive Is China's New Assertiveness?" (Mennyire új és magabiztos Kína új magabiztosága?). *International Security*

curity, Vol. 37, No. 4 (2013 tavasz), 19-20., 31., 41. oldal.

72. Kínában még mindig a televízió az elsődleges hírforrás, és kevésbé független az államtól.

a jelek szerint az elmúlt néhány évben növekedett vagy erősödött, nem valószínű, hogy ez a magyarázat a kínai tengeri viták során a kényszerítő diplomácia szintjének közelmúltbeli éles változásaira.⁷³

Ez a cikk nem az utolsó szó a kínai nacionalizmus erősödéséről.⁷⁴ Ha a különböző források és elemzési módszerek eltérő következtetésekre vezetnek egy politikai jelenséggel kapcsolatban, a következő kihívás annak meghatározása, hogy miért, és nem az egyik megközelítés győzelmének követelése a másik felett. Az itt bemutatott eredmények csak kiindulópontot jelentenek a kínai nacionalizmus szisztematikusabb elemzéséhez az idők folyamán. Kezdjük azzal, hogy a növekvő nacionalizmus hatásának kérdése Kínában irreleváns lehet, ha a közvélemény végül is kevésbé befolyásolja a legfelsőbb döntéshozók nézeteit vagy lehetőségeit. Mint említettük, ez a kérdés még mindig nagyon bizonytalan. Ezért a tudósoknak logikus modelleket és mechanizmusokat kell kidolgozniuk, amelyek alapján a tekintélyelvű vezetők a nacionalista közvéleményt figyelembe akarják venni a külpolitikai döntésekben. Egyes mechanizmusok lehetnek közvetettek (pl. a politikai elit politikai eszközként használja a nacionalista közvéleményt az elitharcban). Egyesek magának az elit véleményének a függvényei lehetnek, ahol nem a népi nacionalizmus, hanem az elit nacionalizmusa a nyomás forrása. Lehetnek normatív okok is, amelyek alapján Kína legfelsőbb vezetői úgy vélik, hogy a KKP-nek kvázi paternalista szerepet kell játszania, amely a KKP értelmezése szerint tükrözi a közvélemény érzelmeit és kívánságait. Egyes mechanizmusok lehetnek kifejezetten instrumentálisak - például a nacionalisták által inspirált kormányellenes társadalmi zavargások elhárítása, vagy a kötött kezű alkudozási stratégiák alkalmazása (azt állítva, hogy a közvélemény korlátozza a vezetők lehetőségeit), hogy engedményeket csikarjanak ki más országoktól.

E különböző mechanizmusok teszteléséhez jobb adatokra van szükség a kínai nacionalista érzelmeiről. Ami a nemzeti nacionalizmus tartalmának és intenzitásának változását vagy stagnálását illeti.

mint az online információs rendszerek. Lásd Chubb, "Exploring China's 'Maritime Consciousness,'" pp. 10, 20. o.

73. Erre engednek következtetni a napi külpolitikai döntéshozatali folyamatban részt vevő egyik magas rangú kínai hivatalnok megjegyzései, akivel 2011-ben készítettem interjút. Ez a hivatalnok megjegyezte, hogy minél szélsőségesebb a vélemény, annál kevésbé valószínű, hogy a rezsím figyelembe veszi azt, és annál inkább megpróbálja irányítani és alakítani azt. Az elmúlt öt évben számos kínai tudóssal és hivatalnokkal készítettem interjút azokról a modellekről és mechanizmusokról, amelyekben keresztül a közvélemény befolyásolhatja a kínai felső vezetést. Sokan, bár nem mindannyian, egyetértenek abban, hogy a kritikus mechanizmus az elit politikai harca. Vagyis a potenciális versenytársak a csúcson a negatív közvéleményt használhatják fel arra, hogy a vezető gyengeségére vagy kudarcára fényt derítsenek. Ahhoz, hogy a versenytársakat megfosszák ettől a politikai eszköztől, a vezetőknek érdeke, hogy a nacionalistább vagy keményvonalasabb közvéleményhez közeli álláspontot képviseljenek. A közvéleményre való odafigyelés tehát nem önmagában a népi tüntetésektől való félelemből fakad, hanem elsősorban az elit politikai versenyében való veszteség költségeiből. Ez azt sugallja, hogy a közvélemény iránti érzékenység ciklikus lehet, és a politikai sikerek időszakában tetőzik. Röviden, valószínű, hogy Xi érzékenyebb az elit, mint a közvéleményre.

74. Ahogy Reilly fogalmaz, a felmérési adatok önmagukban "nem elégséges mutató" a

Felerősödik a kínai nacionalizmus?

közvélemény megítéléséhez a "szükséges elem". Lásd Reilly, *Strong Society, Smart State*, p. 29. Arról, hogy mennyi további kutatásra és elemzésre van szükség a kínai nacionalizmus fejlődésével, hatásával és mérésével kapcsolatban, lásd Anna Costa, "Focusing on Chinese Nationalism: An Inherently Flawed Perspective? A Reply to Allen Carlson," *Nations and Nationalism*, Vol. 20, No. 1 (2014), pp. 93-112.

A kínai nacionalizmus kutatóinak a népi nacionalizmus vizsgálatához szigorúbban gyűjtött idősoros adatokra van szükségük, amelyek a nacionalizmus különböző mutatóinak országos szintű változását mérik. Ez magában foglalja a felmérésekből és az online vélemények elemzéséből származó eredmények összehasonlítását is. Ez utóbbiak kevésbé reprezentatívak, de a politikai vezetők számára mégis közvetlenebbek. Az előbbiek reprezentatívabbak lehetnek, és mérsékeltbb véleményeket kínálnak az elit számára, amelyeket mozgósíthatnak, ha úgy kívánják. Emellett a népi nacionalizmus alternatív megnyilvánulásainak kreatív és induktív megfigyelése (pl. az átlagemberek által megtapasztalt populáris kultúra tartalma, beleértve a televíziós műsorokat, filmeket, irodalmat és turisztikai oldalakat) kritikus jelentőségű - például annak megfigyelése szempontjából, hogy mennyire magától értetődőek vagy érzelmileg gyökerezőek ezek az érzelmek. Ez fontos ellenőrzés lenne a felmérésekből és az online vélemények kvantitatív tartalomelemzéséből származó megállapítások érvényességének ellenőrzésére.⁷⁵ A véletlenszerű exogén sokkhatásokat ki lehetne használni arra, hogy az Én és a Másik relatív értékéről alkotott "zsigeri" benyomások előtte és utána alakuljanak ki (pl. a kínaiak benyomásai a japánokról közvetlenül a 2011-es tohokui földrengés előtt és után, vagy a külföldiek Kínáról alkotott nézetei a 2008-as szecsuáni földrengés előtt és után).

Emellett a felmérési kísérletek hasznosak lehetnek annak vizsgálatára, hogy a kínai nacionalizmus szintjének eltérései összefüggésben állnak-e a politikai magatartásbeli eltérésekkel. A nacionalizmus vagy más tényezők jobban megjósolják az online vitákban való részvételi hajlandóságot, vagy azt, hogy az utcára menjünk a tüntetésekért? És ha igen, milyen retorikai stratégiákat alkalmazhatna a KKP a nacionalista érzelmek enyhítésére vagy csökkentésére? Mennyire hatékonyak a nacionalista vélemény "irányítására" irányuló erőfeszítések? A nacionalizmus és a politikai viselkedés közötti kapcsolatot azért fontos tanulmányozni, mert e kapcsolat nélkül nehéz megfigyelni a nacionalista vélemény politikai következményeit. Az összefüggés arra a kérdésre vonatkozik, hogy a kínai vezetőt mennyire korlátozza vagy nem korlátozza a nacionalista vélemény.⁷⁶

Ami az elit véleményét illeti, nyilvánvalóan nehezebb véletlenszerű felméréseket végezni. Mégis,

75. Az induktív folyamat egyik modelljét lásd Ted Hopf és Bentley B. Allan (szerk.): *Making Identity Count: Building a National Identity Database* (New York: Oxford University Press, 2016). Egy másik példát, amely a kínai nacionalizmus egy korábbi időszakát vizsgálja, lásd Callahan, "History, Identity, and Security", 179-208. oldal.

76. Például a Japánnal a vitatott szigetek miatt kialakult válságban az erős nacionalisták kevésbé valószínű, hogy megbüntetik azokat a vezetőket, akik meghátrálnak, miután erőszakkal fenyegetőztek, ha helyett öko-nomikus szankciókkal fenyegetnek. Nagyobb valószínűséggel büntetik azonban azokat a vezetőket, akik az amerikai elrettentő fenyegetések hatására meghátrálnak. Ezek egy felmérési kísérlet eredményei, amelyet Kai Quek, a Hongkongi Egyetem professzora és én 2015-ben végeztünk Kínában, és amely a különböző retorikai és viselkedési stratégiák hatásáról szól, amelyeket a kínai vezetők alkalmazhatnak a közvélemény támogatásának minimalizálása érdekében, ha engedményeket akarnak tenni a Japánnal folytatott

területi vitákban. Lásd Quek és Johnston, "Crisis Management in the Shadow of Audience Costs", az Amerikai Politikai Tudományok Szövetségének éves találkozására készített tanulmány, Philadelphia, Pennsylvania, 2016. szeptember 1-4., Philadelphia, Pennsylvania.

A nem véletlenszerű, nem informális személyes hálózatokra épülő elitfelmérések hasonló betekintést nyújthatnak az elit véleményébe, ahogyan azt az amerikai közvélemény-kutató szervezetek, például a Pew és a Chicagói Világügyek Tanácsa által végzett elitfelmérések is mutatják. Másrészt, tekintettel a kínai politikai rendszer leninista jellegére, ahol a KKP elitjének kis része választja ki a vezetést, az elemzők különösen a nacionalizmus tartalmára és szintjére összpontosíthatnak, amelyet az a néhány száz párttag (különösen a párt központi bizottságának tagjai) fejez ki, akiknek a támogatására a kínai vezetőknek szükségük van a hatalom megszerzéséhez és megtartásához.⁷⁷ Ezáltal az elit véleményének korlátozottabb és befolyásosabb kiválasztása valósulna meg. Például, a Központi Bizottságba való bekerülésük előtt a hivatalnokok előzetes nyilatkozatainak, médiajelentéseiknek és külpolitikával kapcsolatos intézkedéseiknek elégséges dokumentuma lehet ahhoz, hogy a nacionalista vélemény durva eloszlását ezen az elitszinten meg lehessen alkotni.

Az elemzőknek továbbá szisztematikusabb információgyűjtésre van szükségük Kína legmagasabb vezetőinek (pl. a Politikai Hivatal Állandó Bizottságának tagjai) nacionalista érzelmeiről, mielőtt bekerültek az intézménybe, mégpedig a politikai felemelkedésük során keletkezett papíron keresztül. Természetesen létezhet olyan kiválasztási folyamat, amely a nyilvánosan megnyilvánuló nacionalista érzelmek homogenizálódásához vezet a csúcson. De még így is valószínűtlen, hogy ez teljes mértékben instrumentálisan fejeződik ki e vezetők pályafutása során. Például az, hogy Hszi Csin-ping a genetika nyelvét választotta a kínai nép állítólagos egyedülálló békességének kifejezésére, talán árulkodik arról, hogy milyen mélyen hisz Kína kivételességében.⁷⁸

Ezek a kutatási lépések és eljárások megerősíthetik, de nem feltétlenül igazolják a BAS felméréseinek megállapításait, miszerint a kínai nacionalizmus az elmúlt évtizedekben nem növekedett folyamatosan. Mindazonáltal szükségesek ahhoz, hogy biztosítsuk, hogy a vita ebben a kérdésben ne záruljon le idő előtt sem a hagyományos bölcsesség, sem a vírusos mémek miatt.

77. Legalábbis Hu Jintao óta keringenek olyan jelentések, amelyek szerint a legfelsőbb vezetők szalmakazalozatos szavazásokat tartanak a Központi Bizottságban, hogy felmérjék a Politikai Hivatal Állandó Bizottsága által kidolgozott vezetői listák változásainak jóváhagyását. Amennyiben a Központi Bizottság a vezető pozíciók betöltésére szolgáló durva kiválasztó testületként szolgál, fontos szerepet játszhat abban, hogy nyomást gyakoroljon a felső vezetők külpolitikai döntéseire, vagy legalábbis korlátozza azokat bizonyos kérdésekben.

78. "Xi: *China Daily* (amerikai kiadás), 2015. május 16., http://usa.chinadaily.com.cn/china/2014-05/16/content_17511170.htm. A BAS adatai azt mutatják, hogy a Egyesült Államoknak a "dombon fekvő ragyogó város" erényességébe vetett amerikai kivételes hiedelmek, a Kína eredendő békességéről vallott kínai kivételes hiedelmek pedig keményebb külpolitikai preferenciákhoz kapcsolódnak. Lásd Alastair Iain Johnston, "On Chinese Exceptionalism: The Paradox of a Peaceful People," in Jennifer Rudolph and Michael Szonyi,

Felerősödik a kínai nacionalizmus?

szerkesztők, *The China Questions* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, megjelenés előtt).